

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA OKULLARINDAKİ MÜZİK VE OYUN DERSİNİN
ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

Mahir Can SOLUNAY
ORCID: 0000-0003-1336-0622

Danışman
Doç. Dr. Yakup AKSOY
ORCID: 0000-0002-9243-0133

Konya – 2025

ÖN SÖZ

Bütün insanlar için temel bir hak olan eğitime erişim hakkı şüphesiz herkes için eşit olarak sunulmalıdır. Bu eşit haklara sahip olmayı bekleyen milyonlarca zihinsel engelli birey de bu toplumun bir parçasıdır. Zihinsel engelli bireylere verilecek eğitimler ile gelişimsel özelliklerini her açıdan desteklemek ve yaşamlarındaki kısıtlayıcı unsurları minimum düzeye indirmek mümkündür. Bu kısıtlayıcı unsurların azaltılmasında önemli bir paya sahip olan müzik eğitimi zihinsel engellilerin gelişimleri için amaçlanan hedeflere ulaşmada son derece etkili olmaktadır. Yaklaşık beş yıldır çalışma şansını bulduğum zihinsel engelli öğrencilerimin her yönden gelişimlerine şahit olmanın ve severek, eğlenerek son derece keyifli zaman geçirmenin onlara da bana da çok iyi geldiğini söyleyebilirim. Öğrencilerimin müziği seviyor olmaları ve derslerimizi keyifle yapıyor olmamız onlar kadar beni de çok mutlu ediyor. Toplumsal kabul açısından yıllar öncesine göre daha iyi durumda olduklarını düşünsek de zihinsel engelli bireylerin tam anlamıyla her alanda var olmaları için daha çok gayret göstermemiz gerektiğini düşünüyorum. Müzik sayesinde yaptığımız birçok etkinlikte toplumda görünürlüklerini artırmanın, yaşadığımız toplumda bende varım diyebilmelerini sağlayarak özgüvenlerini yükseltmenin en temel amacım olduğunu söyleyebilirim. Onlar ile geçirdiğim zaman içerisinde hep bizlere ihtiyaçları olduğunu düşünürken onları tanıdıkça asıl bizim onlara ihtiyacımızın olduğunu anladım. Onların koşulsuz sevgilerine, güler yüzlerine, hayata tutunma azimlerine ve birçok mükemmel özelliklerine gerçekten ihtiyacımız var. Umarım gelecek zaman içinde toplum tarafından da tam anlamıyla koşulsuz kabul edilme mücadeleleri etkisini gösterecek, çok daha güzel günler onları bekliyor olacaktır. Bu mücadele içerisinde şüphesiz müzikal etkinliklerin desteğiyle yapmamız gerekenler de onlara yardımcı olacaktır. Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın konusunu Özel Eğitim Uygulama Okullarındaki Müzik ve Oyun Dersinin Öğrenciler Üzerindeki Etkilerinin paydaş görüşleri doğrultusunda ortaya koyulması oluşturmaktadır. Çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı bünyesinde gerçekleştirilmiştir.

Hayatımın her alanında olduğu gibi tez çalışmamı hazırlarken de her aşamada yardımcı olan sevgili eşim Eda SOLUNAY' a sonsuz teşekkür ederim. Çalışmamda tecrübesiyle ve bilgisiyle her zaman bana destek olan çalışmanın her aşamasında görüş ve önerilerinden faydalandığım tez danışmanım sayın Doç. Dr. Yakup AKSOY' a teşekkür ederim.

Mahir Can SOLUNAY

OCAK 2025

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	ii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Sayıtlar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	6
2. ALANYAZIN	8
2.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi.....	8
2.1.1. Özel Eğitim.....	8
2.1.2. Özel Eğitimin Amaç ve İlkeleri.....	8
2.1.3. Özel Gereksinimli Çocuklarda Zihinsel ve Gelişimsel Yetersizlik.....	9
2.1.4. Özel Gereksinimli Çocukların Sınıflanması ve Tanılanması	10
2.1.5. Özel Eğitim Uygulama Okulu II. / III. Kademe ile Müzik ve Oyun Dersi	10
2.1.6. Özel Gereksinimli Öğrencilerin Müzik Eğitimi	11
2.2. İlgili Araştırmalar	12
2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	12
2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	14
3. YÖNTEM	17
3.1. Araştırmanın Modeli	17
3.2. Araştırmanın Tasarımı.....	17
3.3. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	18
3.4. Veri Toplama Aracı.....	19
3.5. Verilerin Toplanması.....	20
3.6. Verilerin Analizi.....	20
3.7. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	21
4. BULGULAR	22
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	22
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	27
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	33

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	38
4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	44
4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	52
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	60
5.1. Tartışma ve Sonuç	60
5.2. Öneriler.....	63
KAYNAKLAR.....	66
EKLER.....	71

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Özel Eğitim Uygulama Okullarındaki Müzik ve Oyun Dersinin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri başlıklı tez çalışmamın toplam **75** sayfalık kısmına ilişkin, 8/11/2024 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%11** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

8/01/2025

Mahir Can SOLUNAY

Doç. Dr. Yakup AKSOY

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

8/01/2025

Mahir Can SOLUNAY

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

BEP: Bireysel Eğitim Planı

RAM: Rehberlik Araştırma Merkezi

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

ÖEUO: Özel Eğitim Uygulama Okulu

MÖ: Müzik Öğretmeni

ÖEÖ: Özel Eğitim Öğretmeni

RÖ: Rehber Öğretmen

OM: Okul Müdürü

V: Öğrenci Velisi

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA OKULLARINDAKİ MÜZİK VE OYUN DERSİNİN ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Mahir Can SOLUNAY

Bu çalışmada Özel Eğitim Uygulama Okullarındaki Müzik ve Oyun dersinin öğrenciler üzerindeki etkilerinin paydaş görüşleri doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşımın kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu Konya ilindeki Özel Eğitim Uygulama Okullarının II. ve III. Kademesinde görev yapan on müzik öğretmeni, on beş özel eğitim öğretmeni, beş okul rehber öğretmeni, dört okul müdürü ile çocukları bu okullarda öğrenim gören altı öğrenci velisi oluşturmuştur. Betimsel analiz tekniğinin işe koşulduğu çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Çalışma sonucunda müzik ve oyun dersinin öğrencilerin bilişsel gelişimlerine kolay, kalıcı, hızlı öğrenme açısından destek olduğu, hafıza kullanımlarına ve problem çözme becerilerine katkı sunduğu, komut alma, yönerge takibi ve odaklanma gibi alanlarda gelişimlerinin desteklendiği paydaş görüşleri neticesinde tespit edilmiştir. Sosyal alanda özgüven gelişimi, duygu kontrolü, çevreye uyum ve topluma aidiyet gibi konuların yanında iş birliği içinde çalışmalarda uyum gösterebilmelerine müzik ve oyun dersinin katkı sunduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin psikomotor alanda ince ve kaba kas gruplarındaki gelişimlerine destek olunmasının yanı sıra denge ve refleks gelişimlerinin olumlu yönden etkilendiği belirtilmiştir. Öğrencilerin problemleri davranış sağaltımında dersin öğrencileri sakinleştirilmesi, odak noktasını değiştirilmesi, kaygı ve stresi azaltması yönünden faydalı olduğu ortaya koyulurken öğrencilerin olumlu davranış kazanımlarına da katkı sunduğu belirtilmiştir. Paydaşlar dersin beklentilerini ve neler sunabileceğini sıraladıklarında bilişsel, sosyal, iletişim becerisi ve davranış sağaltımına daha verimli şekilde katkı sunulmasını söylemişlerdir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler ışığında katılımcılara müzik öğretmenlerinin lisans döneminde özel eğitim alanında daha yetkin yetiştirilmesi, stajlarının özel eğitim okullarında yapılması, dijital yardımcı platform oluşturulması, işitsel ve görsel materyal geliştirilmesi, ders kitabının orta ağır zihinsel öğrencilerin seviyelerine uygun olarak düzenlenmesi, müzik öğretmenlerinin günlük yaşam becerilerini ön planda tutması ve disiplinler arası işbirliğinde bulunması, müzik zümre toplantılarının sadece özel eğitim müzik öğretmenlerince yapılması gerektiği önerilmektedir. Ayrıca müzik derslerine I. Kademedeki öğrencilerin müzik öğretmeni girmesi gerektiği ile ilgili bakanlığa görüş yazısı yazılması, özel eğitime yeni atanan müzik öğretmenlerine oryantasyon eğitimi verilmesi, müzik zümre öğretmenlerince oluşturulacak etkinlik, yöntem ve teknik uygulamalarının sosyal ağ üzerinden paylaşımlarda bulunulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, müzik ve oyun dersi, orta/ağır düzeyde otizm spektrum bozukluğu, orta ağır düzey zihinsel yetersizlik, özel eğitim uygulama okulu.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Fine Arts Education
Music Education Program
Master Thesis

THE EFFECTS OF MUSIC AND PLAY LESSONS IN SPECIAL EDUCATION PRACTICE SCHOOLS ON STUDENTS

Mahir Can SOLUNAY

In this study, it was aimed to examine the effects of music and play lessons on students in Special Education Practice Schools in line with stakeholder views. Ten music teachers, fifteen special education teachers, five school counselors, four school principals, five school counselors, four school principals and six parents of students whose children study at these schools were included in the study group of the research in which the phenomenological approach, one of the qualitative research methods, was used. The descriptive analysis technique was employed and the data were collected through a semi-structured interview form. As a result of the study, it was determined as a result of stakeholder opinions that music and game lessons support students' cognitive development in terms of easy, permanent and fast learning, contribute to their memory usage and problem solving skills, and support their development in areas such as command taking, instruction following and focusing. In the social field, it was stated that music and game lessons contributed to the development of self-confidence, emotional control, adaptation to the environment and belonging to the society, as well as their ability to adapt in cooperative work. In the psychomotor field, it was stated that the students' balance and reflex development were positively affected as well as supporting their development in fine and gross muscle groups. While it was revealed that the course was beneficial in terms of calming the students, changing the focus point, reducing anxiety and stress in the treatment of problematic behaviors, it was also stated that it contributed to the positive behavioral gains of the students. When the stakeholders listed their expectations from the course and what it could offer, they said that it could contribute to cognitive, social, communication skills and behavior improvement more efficiently. In the light of the data obtained as a result of the study, the participants suggested that music teachers should be trained more competently in the field of special education during their undergraduate education, their internships should be done in special education schools, a digital auxiliary platform should be created, audio and visual materials should be developed, the textbook should be arranged in accordance with the levels of students with moderate to severe mental retardation, music teachers should prioritize daily life skills and cooperate across disciplines, and music department meetings should be held only by special education music teachers. In addition, it was suggested that an opinion letter should be written to the ministry about the need for music teachers to teach music lessons from the first level, orientation training should be given to newly appointed music teachers in special education, and the activities, methods and techniques to be created by the music department teachers should be shared on social networks.

Keywords: Music education, music and play course, moderate/severe autism spectrum disorder, moderate to severe intellectual disability, special education application school,

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Eğitim, her bireyin potansiyelini keşfetmesine ve geliştirmesine imkân veren, toplumların ilerlemesine ışık tutarak bizleri daha aydınlık bir geleceğe ulaştırmada kilit rol oynayan insanlığın en büyük armağanlarından biridir. Eğitim, bir çocuğun ilk adımlarından yetişkinlik yıllarına kadar süregelen uzun bir yolculuktur. Bu süreçte birey, kendi niteliklerine uygun bir şekilde yer alarak yaşamında gerekli olan becerileri kazanır. Eğitim sürecinin sonunda ise öğrendiklerini aktif olarak hayata geçirerek günlük yaşamında kullanır (Töreyin, 2021).

Eğitimin temel amacı, bireyin bedensel, bilişsel, duyuşsal ve gelişimsel potansiyelini arttırarak insan yaşamının en önemli süreçlerine rehberlik etmektir (Uçan, 2003). Eğitim, toplumların ve bireylerin gelişiminde sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda düşünme yeteneğini geliştirme, problem çözme becerilerini güçlendirme ve insanın içsel potansiyelini ortaya çıkarma gibi amaçları da taşımaktadır. Akademik dünyada, eğitimin sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri üzerine yapılan araştırmalar, eğitimin bireylerin yaşam kalitesini artırdığı ve toplumların refahını olumlu yönde etkilediği konusunda veriler sunmaktadır (Öziskender Flinn, 2020). Bu nedenle, eğitim konusu sadece pedagojik bir tartışma konusu olmanın ötesinde, multidisipliner bir ilgi alanını da temsil etmektedir.

Eğitim alma hakkı, her bireyin doğuştan sahip olduğu ve yaşam boyu süren bir hak olarak kabul edilmektedir. Eğitim sistemlerinin kapsayıcı, adil ve erişilebilir olması, toplumsal adaletin ve insan haklarının temel bir gereği olarak görülür. Bu nedenle eğitim hakkı herkesin eşit fırsatlara erişimini sağlamayı amaçlar ve ayrımcılığa karşı mücadele eder. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin (1948) 26. maddesinde her bireyin bu hakkı talep etme hakkına sahip olduğu, ilköğretimin zorunlu olmasının yanı sıra eğitimin ücretsiz olması ve herkesin erişimine açık olması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu evrensel değerler, ülkemizde de T.C. Anayasası'nın (1982) 42. maddesinde yansımaktadır. Anayasa, çağdaş bilim ilkelerine dayanarak, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda herkese eşit fırsatlar sunulmasını ve devletin gerekli önlemleri alarak, parasız eğitim imkânları sağlamasını öngörmektedir. Bu kapsamda, devlet tarafından sunulan imkânlarla hiç kimsenin eğitim ve öğretim hakkından mahrum bırakılmayacağı belirtilmektedir.

Toplumun azımsanmayacak derecede bir parçasını oluşturan, gelişimleri açısından genel popülasyondan farklı özellikler sergileyebilen özel gereksinimli bireylerde paylaştığımız yaşam alanı içinde oldukça büyük bir nüfusu oluşturmaktadır ve bu bireylerde herkes gibi eğitim alma hakkına sahiptirler. Ancak bu bireyler, akranlarına kıyasla farklı gelişimsel özelliklere sahip oldukları için özel materyaller, yöntemler ve tekniklerin kullanıldığı özel eğitim ortamlarına ihtiyaç duyarlar. Özel gereksinimli bireylere bu unsurları içeren eğitim hizmetlerinin ise özel eğitim alanında yetişmiş uzman personeller tarafından verilmesi gerekmektedir (Diken, 2021). Bu hizmetler sayesinde bireylerin genel toplum normlarına uyum sağlamaları, öz bakım becerilerini geliştirmeleri, bilişsel, duygusal ve psikomotor alanlarda yeterlilik kazanmaları desteklenir.

Zihinsel engelli bireylerin eğitim hakkının sadece temel eğitimle sınırlı olması düşünülmemeli, toplumda yer almanın bir parçası olarak, sosyal ve kültürel etkinliklere katılma fırsatları da sağlanmalıdır. Mesleki eğitim ve iş becerileri kazanmaları için eğitim almalarına imkân verilmeli böylece topluma katkıda bulunabilme ve kendilerini topluma ait hissedebilmeleri konusunda açık destek sağlanmalıdır. Ayrıca zihinsel engelli bireylerin eğitime erişimi kolaylaştırmak için engelleri kaldırmak da önemlidir. Eğitim kurumları, fiziksel erişilebilirlik sağlamak ve eğitim materyallerini engelli bireylerin ihtiyaçlarına uygun hale getirmek için gerekli önlemleri de almalıdırlar.

Özel eğitim alması gereken öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması konusundaki tespitler uzman personeller tarafından titizlikle belirlenmesi gereken bir konudur. Ülkemizde özel eğitim alması gereken öğrencilerin nasıl bir eğitim alması gerektiğine dair değerlendirmeleri Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) yapmaktadır. RAM'lar, öğrencilerin eğitimsel değerlendirmelerini yapmak, izleme ve yönlendirme hizmetleri sunmak suretiyle, öğrencilerin mümkün olan en az kısıtlayıcı ortamda eğitim almalarını sağlayacak eğitim ortamlarını oluştururlar. Öğrencilerin aileleri de bu süreç içerisinde psikolojik destekten faydalandırılırlar (MEB,2018). RAM' da yapılan tanılama, değerlendirme ve yönlendirme süreçlerine göre hafif derecede zihinsel yetersizliği ve otizmi olan öğrenciler özel eğitim alt sınıflarında eğitim görürlerken, orta/ağır zihinsel yetersizliği ve otizm tanılması yapılan öğrenciler ise Özel Eğitim Uygulama Okullarında (ÖEUO) eğitim görürler. ÖEUO' da bakanlığın belirlediği öğretim programı çerçevesinde öğrencilerin özbakım becerileri ve günlük yaşam becerilerini kazanmalarının yanı sıra, akademik açıdan ve topluma uyum sağlayabilmeleri açısından işlevsel düzeye getirilmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2018).

Özel Eğitim Uygulama Okulları üç farklı kademedede eğitim vermektedir: İlkokul yaş grubu öğrencileri ÖEUO I. kademedede, ortaokul yaş grubu ÖEUO II. kademedede ve lise yaş grubu da ÖEUO' nın III. kademesinde eğitim almaktadırlar. Öğrencilere bu okullarda belirli bir amaç ve program doğrultusunda planlı bir eğitim sunularak istenilen davranışların geliştirilmesi hedeflenmektedir. Müzik ve Oyun dersi de planlanan bu eğitimlerin bir parçası ve istenilen davranışların oluşmasına önemli katkı sağlayan derslerden biri olarak eğitim müfredatı içerisinde yer almaktadır. ÖEUO' nın I. Kademesi olarak adlandırılan ilkokul kısmında müzik ve oyun dersi özel eğitim öğretmeni tarafından okutulurken, II. ortaokul ve III. lise kademesinde ise branş öğretmeni olan müzik öğretmenleri tarafından okutulur. ÖEUO II. kademedede müzik ve oyun dersi haftalık üç, III. kademedede ise haftalık iki ders saati olarak uygulanmaktadır (MEB,2018).

Müzik çeşitli alanlarda kendine yer bulmuş ve etkileyici gücünden yüzyıllardır yararlanılarak insan hayatında önemli bir yer edinmiştir. Toplumların ve bireylerin yaşamlarında derin izler bırakan müzik; tedavi, eğlence, inanç ve kültürel alanlar gibi birçok unsurun da aktarıcısı ve taşıyıcısı olmuştur (Türkmen,2019). Müzik eğitimi özel gereksinimli bireylerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasında sosyal, bilişsel, psikomotor ve davranış problemlerini azaltma gibi farklı alanlarda katkı sunmuştur (Baydag, 2020; Yılma 2014; Rodriguez ve Larson 2017). Özel eğitim alanında öğrenmeyi desteklemesinin ve kolaylaştırmasının yansıra sakinleştirici ve rahatlatıcı etkileri de göz önüne alındığında müzikle terapi konusunda da bu bireylere faydalı olduğu görülerek davranış problemlerini gidermede çoğu zaman yardımcı bir destek olmuştur (Fong ve Jelas, 2010). Müzik terapisinin beceri eğitimi ve gelişimi, tıp alanındaki kullanımı, tanı amaçlı kullanımı, ebeveyn ile çocuk arasındaki etkileşimi artırdığı, kaygı kontrolü sağlanabileceği, dil becerisinin geliştirilebileceği, teşhis süreçlerinde kullanılabilceği, dikkat süresini artırmada etkili olabileceği araştırmaların analizlerinde de ortaya çıkmaktadır (Jacob, Pillay, Oladipupo, Eni-Olorunda ve Asiru, 2022). Müzik eğitimi aynı zamanda zihinsel engelli öğrencilerin sosyalleşme alanında da gruba dâhil olma duygusunu kazandırabildiğinden, özgüveni geliştirdiğinden, insanlar arasındaki iletişimi kuvvetlendirdiğinden, engellilerin ruhsal ve fiziksel anlamda gelişimlerine katkı sunduğundan dolayı son derece etkili bir araç olarak kullanılabilir (Baydağ,2020; Gomez-Zapata vd. 2021; Fong ve Jelas, 2010).

1.1. Problem Durumu

Yüzyıllardır yapılan araştırmalar içerisinde önemli bir pay sahibi olan özel eğitim alanında müzik ve müziğın etkisi konusundaki araştırmalar günümüzde de bilimsel temellere dayanarak gün geçtikçe artış göstermektedir. Özel gereksinimli bireylerin müzik ve oyun dersi ile bilişsel, sosyal, psikomotor gelişimleri desteklenerek, problemlı davranışlarında kontrol altına alınabilmesi açısından kullanılabilmesi özel eğitim süreçlerine yardımcı olabilmektedir (Baydag, 2020; Yılma 2014; Rodriguez ve Larson 2017). Ayrıca özel eğitilmiş bireylerin diğerk bireylerden hiçbir fark gözetmeksizin toplumda görünürlüklerinin artması adına yapılacak adımlarda son derece önem arz etmektedir. Bunu başarabilmek adına müzik ile yapılan performanslar son derece etkili olabilmektedir.

04.03.2024 tarihi itibariyle ülkemizde yapılan araştırmalar incelendiğinde özellikle son 10 yıl içerisinde özel eğitim ve müzik konusunda yapılan araştırmaların genellikle nitel araştırma türünde yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırmaların büyük çoğunluğunu özel eğitimde çalışan müzik öğretmenlerine yönelik çalışmalar oluştururken müzik öğretmenlerinin; müzik öğretim programı ve uygulamasına ilişkin görüşleri, müzik eğitime ve öğrencilere yönelik tutumlarının incelenmesi, mesleki doyumlarının ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi, müzik derslerine yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi, özel eğitim alanında yeterlilikleri ve kendilerinden beklenenlere ilişkin görüşleri gibi konularda yapıldığı görülmüştür (Tekgül, E 2015; Eyüpoğlu, G 2019; Sarıçiftçi, S 2019; Küyükoğlu, A 2022; Akay, G 2023). Özel eğitim öğretmenleri özelinde yapılan çalışmalarda ise; müzik eğitimini nasıl kullandıkları, temel derslere nasıl entegre edebildikleri, pedagojik anlamda nasıl faydalanabildikleri ve mevcut duruma ilişkin görüşlerinin ne olduğu ile ilgili araştırmalar bulunmaktadır (Kara, S 2019; Sağırkaya, B 2020; Çelebioğlu, M 2023). Uluslararası düzeyde yapılan araştırmalar incelendiğinde; müziğın sosyalleşme üzerindeki katkılarıyla ilgili çalışmaların önemli bir yer tuttuğu, özellikle müzikle terapi alanındaki deneysel ve yarı deneysel çalışmaların ön plana çıktığı gözlemlenmektedir (Fong ve Jelas, 2010; Rodriguez ve Larson 2017; Gomez-Zapata vd. 2021; Yin 2019). Ülkemizde yapılan çalışmalara kıyasla, uluslararası düzeyde gerçekleştirilen deneysel ve yarı deneysel araştırmaların daha zengin ve çeşitli içeriklere sahip olduğu da dikkat çekmektedir.

Özellikle orta ağır zihinsel ve otizmlı öğrencilerin eğitim gördükleri kurumlar olan özel eğitim uygulama okullarının konu alındığı çalışmaların çok az sayıda olduğu tespit edilirken (Sultan Ünver, R 2021; Özdemir, E 2021; Kutlu, M 2018) ÖEUO'nun ikinci ve üçüncü

kademesini kapsayan okul müdürü, öğrenci velisi, özel eğitim öğretmenleri, psikolojik danışman ve rehber öğretmenleri ile müzik öğretmenlerini kapsayacak geniş çerçevede paydaş görüşlerinin alındığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde yapmış olduğumuz araştırmanın müzik ve oyun dersinin ÖEUO' ndaki öğrencilerin gelişim alanlarına etkisi hakkında literatüre kapsamlı bir veri sunması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle araştırmanın problem cümlesi “Özel eğitim uygulama okullarındaki müzik ve oyun dersinin öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

1. Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde bilişsel alandaki etkisi konusunda paydaş görüşleri nelerdir?

2. Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde sosyal alandaki etkisi konusunda paydaş görüşleri nelerdir?

3. Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde psikomotor alandaki etkisi konusunda paydaş görüşleri nelerdir?

4. Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrencilerin davranış problemi sağaltımına etkisi konusunda paydaş görüşleri nelerdir?

5. Paydaşların öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimleri açısından Müzik ve Oyun dersinden beklentileri nelerdir?

6. Paydaşların Müzik ve Oyun dersinin öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimleri açısından daha verimli ve etkili olması için önerileri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Orta ağır zihinsel engelli ve otizmli öğrencilerin almış oldukları müzik ve oyun dersi onların günlük yaşam becerilerine katkı sunarak zihinsel, sosyal, psikomotor alanlarda gelişimlerini destekleyecek şekilde planlanarak uygulanmaktadır. Öğrencilerin bütün gelişim alanlarını özel eğitim amaç ve ilkelerini gözeterek disiplinler arası iş birliği içinde desteklemek müzik ve oyun dersinin önemli bir görevi olmaktadır. Bu bağlamda araştırmada müzik ve oyun dersinin özel eğitim uygulama okulu öğrencilerinin gelişim alanları üzerindeki etkilerinin paydaş görüşleri doğrultusunda incelenmesi ve alanyazına detaylı bir veri oluşturması amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmadan elde edilen veriler ışığında müzik ve oyun dersinin öğrenciler üzerindeki etkileri konusundaki var olan durumunun ortaya koyulması ve gelecek

adına daha verimli ve etkili eğitim hizmetlerinin planlanması açısından bütün paydaşların görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırmada Konya ilinde bulunan Özel Eğitim Uygulama Okullarının II. ve III. Kademesindeki müzik ve oyun dersini geniş bir perspektiften incelemek adına eğitimin bütün paydaşlarının görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmada elde edilen verilerin daha etkili ve verimli bir eğitim süreci oluşturması açısından tüm paydaşlara ışık tutacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırmanın sonuçlarına dayanarak, özel eğitim öğretmenlerinin hedeflerini destekleyen ortak bir anlayış geliştirilerek öğrencilere daha etkili bir eğitim süreci sunulabilir.

1.4. Sayıtlar

Katılımcıların görüşme sorularına içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2023-2024 yılında Konya ilindeki özel eğitim uygulama okullarının II. ve III. kademesinde görev yapan on müzik öğretmeni, on beş özel eğitim öğretmeni, dört okul müdürü, beş okul rehber öğretmeni ve altı öğrenci velisi ile sınırlıdır. Araştırmada Konya ilindeki Karatay, Selçuklu ve Meram ilçelerinde bulunan ÖEUO II. ve III. kademe okul müdürleri, okul rehber öğretmenleri, öğrenci velileri ve özel eğitim öğretmenlerine ulaşılırken müzik öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde ise Meram, Selçuklu, Karatay, Ereğli, Seydişehir ve Beyşehir ilçelerinde görev yapan öğretmenler ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırma katılımcılar ile gerçekleştirilen görüşmelerde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilmiş verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Müzik ve Oyun Dersi: Özel Eğitim Uygulama Okullarında özel eğitimin amaç ve ilkeleri doğrultusunda müzik ve oyun öğretimi ile ilgili bilgi ve beceriyi kazandırmayı amaçlayan derstir.

Özel eğitim: Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir (MEB, 2018).

Özel Eğitim Uygulama Okulu II. Kademe: Orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler ile orta veya ağır düzeyde otizmi olan bireylerin ortaokul (5-6-7-8. Sınıf) düzeyinde eğitim gördüğü kurumdur.

Özel Eğitim Uygulama Okulu III. Kademe: Orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler ile orta veya ağır düzeyde otizmi olan bireylerin lise (9-10-11-12. Sınıf) düzeyinde eğitim gördüğü kurumdur.

BÖLÜM 2

2. ALANYAZIN

2.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu bölüm Özel Eğitim, Özel Eğitimin Amaç ve İlkeleri, Özel Gereksinimli Çocuklarda Zihinsel ve Gelişimsel Yetersizlik, Özel Gereksinimli Çocukların Sınıflanması ve Tanılanması, Özel Eğitim Uygulama Okulu II. / III. Kademe ve Müzik ve Oyun Dersi, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Müzik Eğitimi, Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar ve Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar olmak üzere sekiz başlık altında ele alınmıştır.

2.1.1. Özel Eğitim

Genel eğitim hizmetlerinden gelişim özellikleri açısından faydalanamayacak durumda olan öğrencilerin, bireysel özellikleri neticesinde çevreye uyum sağlayamaması bilinen eğitim anlayışının dışında eğitim almalarını gerektirmiş ve özel eğitim alanının oluşmasına ihtiyaç duyulmuştur. Özel eğitim: “Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir” (MEB, 2018).

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilere aldıkları tanılama sonucuna göre gelişim ve destek ihtiyaçları değerlendirilerek okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde eğitim öğretim hizmeti verilmektedir. Öğrencilerin eğitim ihtiyacının karşılanması için sosyal açıdan da öncelikle en az kısıtlı olacağı eğitim ortamında olması amaçlanır (MEB, 2018).

2.1.2. Özel Eğitimin Amaç ve İlkeleri

Bireylerin almış oldukları eğitim sayesinde topluma ve geleceğe hazırlanması amaçlanmaktadır. Özel eğitim ise akranlarına göre gelişim özellikleri açısından farklı olan çocukların bireysel yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda var olan potansiyellerini ortaya çıkarmayı hedefler. Özel eğitim hizmetlerinden verimli bir sonuç alınabilmesi için öğrencilerin ilgi ve yeterliliklerinin iyi belirlenmesi çok büyük önem taşımaktadır. Özel eğitim sürecinde öğrencilerin ilgileri ve yeterlilikleri doğrultusunda bir sonraki eğitim durumuna hazırlanması yasal olarak da amaçlanmaktadır (MEB, 2021). Belirlenen amaçlara ulaşılabilmesi için bazı ilkeler belirlenmiş ve bu ilkeler doğrultusunda hedefe ulaşılması beklenmiştir. Ülkemizde yayınlanan 573 sayılı kanun hükmünde kararnamede (2013) özel eğitim ilkeleri şu şekilde açıklanmıştır:

- a) Özel eğitim gerektiren tüm bireyler, ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- b) Özel eğitime erken başlamak esastır.
- c) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- d) Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performansları dikkate alınarak, amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
- e) Özel eğitim gerektiren bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.
- f) Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.
- g) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmalarının sağlanması esastır.
- h) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitim gerektiren bireylerin örgütlerinin görüşlerine önem verilir.
- i) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

2.1.3. Özel Gereksinimli Çocuklarda Zihinsel ve Gelişimsel Yetersizlik

Özel gereksinimli çocuklar bedensel özellikleri ve öğrenme yetenekleri bakımından akranlarına göre normalden oldukça farklılaşan çocuklar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Özel gereksinimli çocukların eğitim hizmetlerinin karşılanmasında bazı özel önlemlerin alınmasına ihtiyaç vardır. Bu doğrultuda öğrencilere destek hizmetleri verilmesi, bireysel eğitim programının hazırlanması, okul içi uygulamalarda tedbirlerin alınarak uygulama çeşitliliğine gidilmesi gerekmektedir. Özel gereksinimli çocuklar tanımlaması bütünlendirici bir ifade olarak çeşitli davranışsal problemleri, uyum göstermede yaşadıkları sorunları, bilişsel süreçlerinde yaşadıkları sıkıntıları ve duygusal bozuklukları bulunması açısından zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin yanı sıra üstün yetenekli çocukları kapsamaktadır (Şahbaz, 2019).

Özel gereksinimli çocuklar içerisinde zihinsel ve gelişimsel yetersizliği olanların doğum öncesinde, doğum anında ya da doğum sonrasında oluşan bazı etkenler sonucunda organlarının normal işlevlerini yerine getiremeyecek düzeyde zedelenme yaşadıkları bilinmektedir (MEB,

2022). Oluşan engellilik sonucunda bu grupta olan çocuklar ile akranları arasında bilişsel, psikomotor, sosyal gelişim düzeyleri açısından farklılıklar oluşmaktadır.

2.1.4. Özel Gereksinimli Çocukların Sınıflanması ve Tanılanması

Özel gereksinimli bireylerde sınıflandırmanın yapılması gereksinimlerini karşılama noktasında önemli bir etkiye sahip olmasa da bu çocuklara sağlanacak destek ve eğitim hizmetlerinin verileceği süreçte belirleyici bir rol oynamaktadır. Özel eğitimde yapılan sınıflandırma sonucunda çocukların eğitim ihtiyaçları doğrultusunda eğitim süreçlerinde nasıl bir plan çerçevesinde hareket edilmesi gerektiği ortaya koyulur (MEB, 2011).

Özel eğitim alacak bireylerin tanınması ve değerlendirilmesi ile ilgili işlemler RAM'larda oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulunca gerçekleştirilir. Bireylerin eğitsel değerlendirilmesi; veli, okul idaresi veya 18 yaşından büyük ve zihinsel engeli olmayan bireylerin kendisi; bakıma muhtaç olan kişilerin ise kurumca görevlendirmiş olduğu personelin resmi yazı aracılığı ile RAM'a başvurusu neticesinde yapılır. RAM'da yapılacak değerlendirme ve tanılama aşaması bireyin özelliklerine uygun özel ölçme araçları kullanarak belirlenirken, sağlık sorunları nedeniyle RAM'a gelemeyecek bireylere eğitsel tanılama ve değerlendirilmesi buldukları ortama gidilerek uygulanır. Yapılan tanılama ve değerlendirme süreci sonucunda özel eğitim alması gereken bireyler düzenlenen özel eğitim kurul raporu doğrultusunda kendisine uygun eğitim alacağı özel eğitim hizmetine yerleştirilirler (MEB, 2018).

2.1.5. Özel Eğitim Uygulama Okulu II. / III. Kademe ile Müzik ve Oyun Dersi

Özel gereksinimli zihinsel yetersizliği bulunan çocuklar içerisinde rehberlik araştırma merkezince yapılan ölçme sonuçları neticesinde tanınması ve değerlendirilmesi yapılan öğrencilerin ilgili okullara yerleştirilmesi yapılmaktadır. Bu öğrenciler içerisinde orta/ağır zihinsel ve orta/ağır düzeyde otizm spektrum bozukluğu olanlar özel eğitim uygulama okullarında eğitim alırlar. Özel eğitim uygulama okullarında I. kademe ilkokulu, II. kademe ortaokulu, III. kademe ise liseyi temsil etmektedir. Müzik ve Oyun Dersi: Özel Eğitim Uygulama Okullarında özel eğitimin amaç ve ilkeleri doğrultusunda müzik ve oyun öğretimi ile ilgili bilgi ve beceriyi kazandırmayı amaçlayan derstir. Özel Eğitim Uygulama Okulu II. Kademesinde öğrencilere hazırlanan Bireysel Eğitim Planı neticesinde müzik ve oyun dersinde haftada 3 ders saati ve süresi 40 dakika olacak şekilde eğitim verilmektedir. Özel Eğitim Uygulama Okulu III. Kademe ise haftalık 2 ders saati olarak uygulanmaktadır. Okullarda sınıf mevcudu orta/ağır zihinsel öğrencilerin sınıflarında en çok 8, orta/ağır otizimli öğrencilerin ise 4 öğrenciden oluşmakta olup zihinsel ve otizm sınıfları olarak öğrenciler ayrı şubelerde

eğitim görürler. Okulda dersler özel eğitim ğretmeni tarafından okutulurken müzik, beden eğitimi, din kültürü ve ahlak bilgisi ile görsel sanatlar dersleri, alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan ğretmenlerinin yaptığı derslere özel eğitim öğretmenleri ders işleniş sürecine destek vermek üzere katılırlar. Eğitim süreci içerisinde 1. dönem sonunda ve yıl sonunda olmak üzere öğrencilere hazırlanan bireysel gelişim raporu ile karne verilir (MEB, 2018).

2.1.6. Özel Gereksinimli ğrencilerin Müzik Eğitimi

Bireyin yaşantısında belirlenen amaçları gerçekleştirmek üzere müziksel davranışlarında belirli değişiklikler oluşturmak, bu süreçte gelişim ve yetkinlik kabiliyetini artırmak müzik eğitiminin yalın halde tanımını oluşturmaktadır (Uçan, 2018). Buradan yola çıkarak gelişim alanlarını destekleme konusunda müzik eğitimi özel gereksinimli öğrencilerin davranışlarında istendik yönde değişim sağlamada kullanılabilecek etkin bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Müzik eğitimi bireylerin bilişsel, devinişsel, duyuşsal, sosyal ve dil gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Bütün bireylerin gelişim aşamalarında etkisi olan müzik eğitimi engellilerinde fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişim alanlarını içine alan önemli bir eğitim aracıdır. Özel eğitim gören çocuklara da akranlarında olduğu gibi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hazırlanacak bireysel eğitim programlarıyla kendilerini bireysel ve grup içerisinde ifade edebilme yeteneği kazandırılabilir. Müzik eğitimi özel gereksinimli öğrencilerin kendine güven duymasını sağlayacak, iletişim becerilerini artıracak, yaşantılarını olumlu yönde etkileyebilecek öneme sahip bir uyandır (Sarııfti, 2019).

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilere hazırlanacak bireysel eğitim planında ilgi ve yeteneklerini dikkate alarak gelişimlerini desteklemek amaçlanmaktadır. Özel eğitim alanında kullanılan müzik eğitimi yapılan birçok araştırmada öğrencilerin kendilerini ifade edebilme, toplumda kabul görme ve sosyalleşme (Sakarkaya, 2018), günlük yaşam becerileri kazandırabilme (Ertekin, 2015), duygularına olumlu yönde etki etme (Gmez-Zapata vd., 2021) gibi birçok alanda etkili sonuçlar verdiğini göstermiştir. Bu bilgiler ışığında müzik eğitimi özel eğitim alanında kullanılması gereken vazgeçilemez bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmayla ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilecektir.

2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Ünver (2021) çalışmasında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim uygulama okulu ikinci kademesindeki orta ağır zihinsel engelli öğrencilerin almış oldukları müzik ve oyun dersinin işleyişinin incelemesini yapmıştır. Araştırmacı çalışmasını 2019-2020 eğitim öğretim yılında özel eğitim uygulama okulunda çalışan 20 müzik öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme yaparak gerçekleştirilmiş ve içerik analizi yöntemi ile de verileri incelemiştir. Araştırmacının çalışmasını yaptığı okulların eğitim donanımları açısından karşılaştırmalar yapıldığında her okuldaki imkânların aynı olmadığı, birçok okulun donanımının yetersiz kaldığını hatta eğitimi aksatacak şekilde imkânsızlıkların olduğunu, bunun sonucunda da öğretmenlerin eldeki imkânlar doğrultusunda çalışmalarını yürütebildiklerini ayrıca öğretmenlerin eğitim sürecinde kullanacakları müzik ve oyun dersi kaynaklarının yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Baydag (2020) araştırmasında müzik eğitiminin engelli bireylerin gelişimleri üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu incelemeyi amaçlamıştır. Nitel bir araştırma olan çalışmasında betimsel bir yaklaşım izlemiştir. Araştırmacı çalışmasını müzik, engellilik ve eğitim perspektifini baz alarak yürütmüştür. Çalışmada elde edilen bulgularda müziğin iyileştirici etkisi olduğundan, motivasyonu artırdığından, gruba dâhil olma duygusunu kazandırabildiğinden, özgüveni geliştirdiğinden, insanlar arasındaki iletişimi kuvvetlendirdiğinden, engellilerin ruhsal ve fiziksel anlamda gelişimlerine katkı sunduğundan bahsetmiştir.

Sağırkaya (2020) çalışmasında özel eğitim öğretmenlerinin zihinsel engelli çocukların eğitim süreçlerinde faydalanabileceklerini düşündüğü pedagojik müzik terapi tekniğini tanıtmak ve bu konuda ilgili seminerler vererek öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerini destekleyecek ve deneyim oluşturacak bir çalışma yürüterek sonuçlarını incelemiştir. Araştırmacı öncelikle katılımcı olan özel eğitim öğretmenlerine özel eğitimde pedagojik müzik terapi semineri düzenlemiş, daha sonra düzenlemiş olduğu seminerlerden aldığı dönüşlere göre özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitim programı geliştirerek öğretmenlere uygulama yapmış, son aşamada ise özel eğitim öğretmenlerinin kazanımlarının eğitim süreci içerisindeki müzik temelli uygulamalar kısmındaki deneyimlerini gözlemlemiştir. Araştırma sonucunda özel eğitim öğretmenlerinin almış oldukları programın uygulanabilirliği açısından eğitim

sürecinde müzik temelli BEP geliştirebilecekleri ve müzik dışı gelişim alanlarında da pedagojik amaçlar doğrultusunda kullanabilecekleri bir program olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kara (2019) araştırmasında öğretmen görüşlerine başvurarak müzik eğitiminin özel eğitim sürecine entegrasyonundaki durumu ortaya koymak için nitel bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda katılımcılardan alınan genel görüş neticesinde; müzik eğitiminin özel eğitim sürecine olumlu yansıdığı ancak teknik, beşerî ve fiziksel kapasitelerin artırılmasıyla daha etkili ve faydalı olunabileceği yönünde fikir belirtmişlerdir.

Elçi (2019) araştırmasında özel eğitimdeki okul ve sınıflarda derse giren beden eğitimi, müzik, görsel sanatlar, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleriyle birlikte çalışmış oldukları özel eğitim öğretmenleri arasındaki iş birliğinin ne derecede olduğunu saptamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak veriler elde etmiştir. Araştırma sonucunda branş öğretmenleriyle özel eğitim öğretmenleri arasında iş birliği olduğu düşünülse de hesap verebilme, rol paylaşımı, sürdürülebilirlik gibi prensiplerde ise anlaşmazlıklar olduğu saptanmıştır.

Sakarkaya (2018) müzik eğitiminin sosyalleşme süreci içerisinde zihinsel engelli öğrenciler üzerinde etkili bir yöntem olabileceğini düşünerek yaptığı araştırmada deney ve kontrol grubu oluşturmuş ve 10 haftadan oluşan bir plan dâhilinde hareket etmiştir. Araştırma sonucunda ulaştığı bulgularda; hafif düzeydeki zihinsel engelli öğrenciler üzerinde sosyal yeterlilik düzeylerinde değişiklik olmadığını ancak olumsuz sosyal davranışlarda azalmaya yönelik bulgular saptandığını belirtmiştir. Yapılan araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; hafif düzeydeki zihinsel engelli öğrencilerin toplum içerisine daha kolay entegre olma, kabul görme ve sosyalleşme gibi ihtiyaçlarının karşılanmasında müzik eğitiminin etkili bir eğitim aracı olarak kullanılabileceği ortaya konmuştur.

Kaleci (2017) çalışmasında zihinsel engelli tanısı olan 3 çocuk üzerinde müzik becerilerini geliştirmek amacıyla orff çalgılarının öğretilmesi ve bu çalgılarla ritim eğitimi yapmıştır. Çalışmalarını yapmadan önce çocukların var olan müzik beceri seviyelerinin ne durumda olduğunu belirlemek için özel eğitim öğretmenlerinin değerlendirmesine başvurmuştur. Araştırmacı bireysel olarak yapmış olduğu 13 derste veri toplama aracı olarak müzik becerileri performans belirleme formu kullanmış ve bireylerin son test puanlarında uygulama sonrasında artış gözlemlendiğini belirtmiş ancak kalıcılık testi yaptığında ise altı haftanın sonrasında belirli bir miktar düşüş gözlemlenmiştir.

Ertekin (2015) araştırmasında 14 ile 21 yaş arasındaki orta düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere günlük yaşam becerileri ile ilgili eşit zorluk düzeyi olacak şekilde bir öğretim

planı hazırlanmış “kazak katlama ve ayakkabı boyama” becerilerini seçmiştir. Öncelikle bu becerileri kazandırmak için basamaklar oluşturmuş, şarkı sözleri yazmış ve beceri ile şarkı sözleri arasındaki paralellikler olabilmesi içinde uzman görüşlerine başvurmuştur. Araştırmada video model olma öğretim tekniğine göre şarkıyla video modelin daha etkili ve verimli olduğu sonucuna ulaştığını söylemiştir.

Yılma (2014) araştırmasında özel eğitim ihtiyacı olan hafif düzeyde öğrenciler üzerinde görsel destek sunularak müzik aletlerinin algılanabilirliğini incelemiştir. İşitsel ve görsel materyaller kullanarak yapılan araştırma nitel bir yaklaşım ile içerik analizi yapılarak oluşturulmuştur. Çalışmada yaparak yaşayarak öğrencilerin yaptığı çalışmalarda kalıcılığın arttığı, görsel öğelerin öğrencilerin işitsel algılarına katkıda bulunduğu, sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimlerinde müzik eğitimin etkili olabileceğini belirtmiştir.

Kurt (2006) çalışmasında deney ve kontrol grubu olarak rastgele ikiye ayırdığı dört ile altı yaş aralığındaki orta zekâ geriliği olan denek öğrencilerde müzik faaliyetlerinin öğrenme üzerindeki etkisini saptamaya çalışmıştır. Toplam 32 kişiden oluşan (16 kız-16 erkek) dört ile altı yaş arasındaki denekleri rastgele 2 gruba dağıtarak toplamda dört hafta olacak şekilde her iki gruba da haftada bir 30 dakikalık bilgisayar uygulaması verilmiştir. Bilgisayar uygulaması öncesinde deney grubuna beş dakika boyunca müzik dinletilmiş ve gelişimlerdeki farkı ortaya koyabilmek adına Denver II Gelişim Tarama Testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda motor becerilerinde ve başarı durumlarında anlamlı bir fark olmadığını tespit ettiğini belirtmiştir.

Yılma Şakalar (2017) Türkiye’deki eğitilebilir zihinsel engelli çocukların özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki müzik derslerinin daha verimli olmasını amaçlayarak bilgisayar destekli dijital öğretim materyali oluşturma araştırması yapmıştır. Uygulama üç ay sürmüş ve süren uygulama sonucunda; yaş ve cinsiyet değişkenine göre materyal içerisinde yer alan müzik aletleri modülündeki testte diğer modüllerdeki konulara oranla daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Çevresel Sesler ve Ses modüllerindeki testlerde sabit başarı oranını bulurken, hız modülündeki testte ise en az başarı oranını sağladıkları belirlenmiştir.

2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Jacob, Pillay, Oladipupo, Eni-Olorunda ve Asiru (2022) araştırmasında zihinsel engelliler ile müzik terapisi hakkında literatür incelemesinden elde edilen kanıtlar üzerinde çalışmıştır. Araştırmacı çalışmada 2,351 akademik makalenin yanı sıra kapsamlı bir araştırma yaptığından bahsetmiştir. Araştırmacı yapmış olduğu analizlerde müzik terapisinin

beceri eğitimi ve gelişimi, tıp alanındaki kullanımı, tanı amaçlı kullanımı, ebeveyn ile çocuk arasındaki etkileşimi artırdığını söylemiştir Zihinsel engelli bireylerde müzikle terapi ile kaygı kontrolü sağlanabileceği, dil becerisinin geliştirilebileceği, teşhis süreçlerinde kullanılabileceği, dikkat süresini artırmada etkili olabileceğini söylemiştir. Özel eğitim alanında müzikle terapi kullanımının bilinen faydalarından yola çıkılarak uzman kişilerce bir program dahilinde atölye çalışmaları oluşturulması gerekliliğini tavsiye etmiştir.

Lisøy, Pfuhl, Sunde ve Biegler (2022) araştırmasında önceden belirlenmiş 29 müzik eserini beğenilme oranını belirlemek ve bilinmeyen bir müzik eserine karşı merak oluşturup oluşturmadığını anlamayı amaçlamıştır. Önceden belirlenmiş eserlerin otizm spektrum bozukluğu olan bireyler üzerindeki bilinmezliği tahmin etme, müzik eserlerinin ne olduğunu bilmediği halde dinletildiğinde nasıl bir beğeni oluşturacağı yeni durumlara verilen tepkileri ölçmüştür. Araştırma sonucunda araştırmacı önceden belirlediği eserlere verilecek tepkiler noktasında, hangisini beğeneceklerini öngördüğü eserlerde bireyler arasında beğenilen eserlerin farklı olduğunu tespit ettiğini söylemiştir.

Gómez-Zapata vd. (2021) çalışmasında Kolombiya’da müzik eğitiminin yapıldığı ve 23 yıllık geçmişi olan eğitimlerin yapıldığı programın sonuçlarını ele almaktadır. Yapılan çalışmada müziğin sosyal değişim üzerindeki olumlu etkisinin ne durumda olduğunu belirlemek üzere bir durum çalışması yapılıyor. Araştırma sonuçlarına bakıldığında müzik eğitimi ile sosyal alandaki çatışma eğilimine girme oranındaki azalmadan, iyi bir yaşam kalitesine ulaşmada önemli bir etkiye sahip olduğundan, insan ruhuna ve duygularına olumlu yöndeki katkılarından bahsedilmektedir.

Yin (2019) araştırmasında bilgisayar programlarının kullanıldığı birçok alanda ne kadar etkili olduğunu ve yeri doldurulamaz bir yapıya sahip olduğunu savunurken müzik eğitiminde de bilgisayar destekli programın özel eğitimdeki müzikle terapi alanındaki etkisini incelemek üzere bilgisayar teknolojisi desteğinde yapılacak bir çalışmadan bahsetmiştir. Yapmış olduğu çalışmasında özel eğitimdeki öğrencilerin birçok alanda gelişimlerini destekleyecek bilgisayar destekli müzik terapisinin sonuçlarından bahsetmiştir. Araştırma sonucunda özel çocuklar üzerinde iletişim becerilerini, kişilerarası becerilerini, duygusal tepkilerini bilgisayar destekli programlar sayesinde geliştirebildiğini ancak hareket koordinasyonu üzerindeki etkisinin az olduğunu belirtmiştir.

Rodriguez ve Larson (2017) araştırmasında öğretmenlerin özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için müzik yoluyla bütünleştirme terapisi uygulamasından bahsetmektedir. Yapılan çalışmada özel eğitim öğretmeni tarafından özel eğitim öğrencilerin etkileşimleri için müzik terapisi uygulanmıştır. Bu çalışmada eğitimcilere müzik entegrasyonu ile öğrenci katılımını

sağlamada kullanılan yöntemin öğretmenlerin deneyimlerine bağlı olarak nasıl uygulandığı, faydalarının ne durumda olduğu konusunda tespitler yapıldı. Çalışma sonucunda elde edilen bilgiler ışığında öğrencilere sınıf içerisinde uygulanan bu yönetimin öğrenciler üzerinde bilişsel, duyuşsal, psikomotor alanlarda gelişimlerin olduğu söylenmiştir.

Habron (2014) çalışmasında müzik terapisi ve müzik eğitimi ile Dalcroze ritmikler üzerindeki ilişkiyi incelemiştir. Yapmış olduğu çalışma ile disiplinler arası bağlantı kurarak gelecekteki eğitim uygulamaları için çıkarımlar ortaya koymaktadır.

Fong ve Jelas (2010) çalışmasında otizm tanısı almış 5 öğrenci üzerinde müzik eğitiminde grupla öğretim tekniğinin etkilerini bir eylem araştırma metodolojisi uygulayarak gerçekleştirmiştir. Grupla yapılan müzik etkinliklerinde öğrenciler üzerinde olumlu motor becerilerin geliştiği gibi olumsuz motor tepkilerinde oluştuğundan bahsedilmiştir. Denekler içerisindeki 3 çocuğun yapılan müzikal etkinliklerde ve oyunlarda karşılıklı iletişime girebilme eğilimleri ve dışa dönük davranışların olumlu yönde geliştiği yönündeki etkisini söylemiş ancak oluşan sosyal becerilerinde minimal düzeyde bir gelişimin olduğunu da belirtmiştir. Yapılacak olan yeni araştırmalarda eğitim süresinin daha uzun olacağı bir program dâhilinde belirli enstrümanlar eşliğinde uygulanarak şarkılar eşliğinde çalışmalar yapılması tavsiye edilmiştir.

Daveson ve Edwards (1998) müzik terapisinin özel eğitimdeki rolünün anlaşılmasına ve bu alandaki uygulama alanlarına yönelik bir çalışma yapmıştır. Araştırmacı müzikle terapinin özel eğitimde muhakkak kullanılması gerektiğinden, bu alanda yapılacak çalışmalara fon ayrılması gerektiğinden, öğrencilerin beceri geliştirmelerine katkıda bulunabileceğinden, öğrencilerin yeteneklerini keşfedip geliştirebileceklerinden bahsetmiştir. Sonuç olarak özel eğitime sağladığı katkının ne derece önemli olduğunu 1998’li yıllarda vurgulayan araştırmacı o yıllarda bu çalışmaların ne kadar az desteklendiğinden bahsederek önemini vurgulamış ve günümüze ışık tutan gelişmelere öncülük edecek fikirler ortaya koyarak müziğin özel eğitim süreçlerine entegre edilmesi gerekliliğini savunmuştur.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

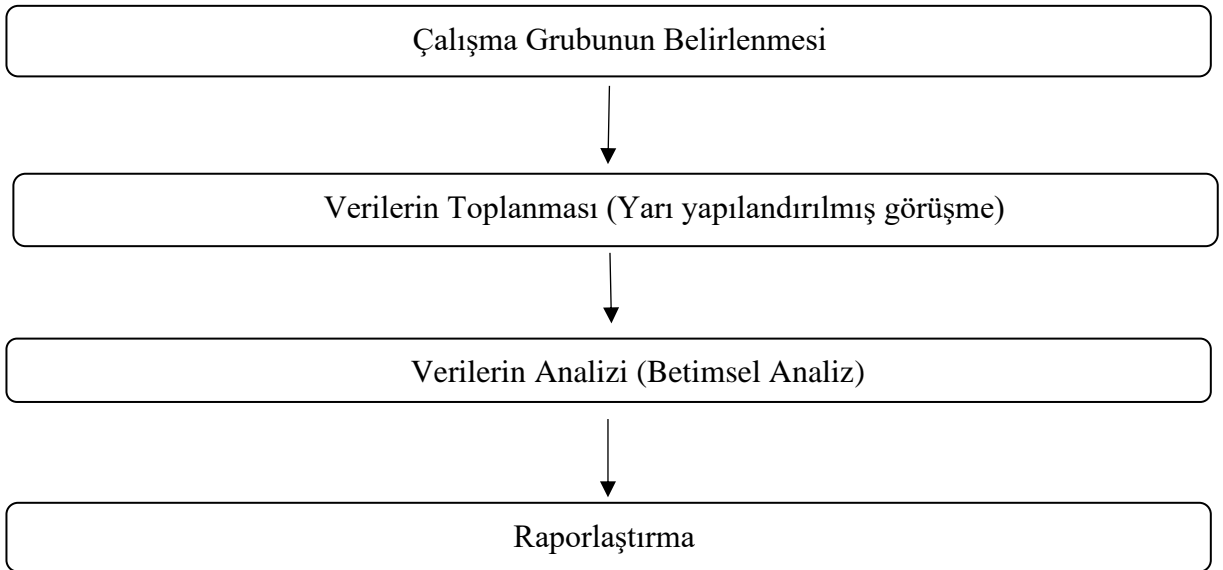
Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın tasarımı, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması, veri analizi, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Özel Eğitim Uygulama Okullarındaki Müzik ve Oyun Dersinin Öğrenciler Üzerindeki Etkilerinin incelendiği bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgubilim) deseninde tasarlanmıştır. Fenomenoloji: Yaşam alanımızda bulunan, çoğu zaman anlamını kavrayamadığımız, bizlere yakın olan olayları, algıları, deneyim ve durumları araştırmayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Nitel araştırmalarda bir konunun keşfedilmesi açısından fenomenolojik çalışmalar deneyim sahibi olan kişilerin olayları veya olguları ne şekilde algıladıklarını ortaya koymak için kullanılmaktadır (Gay, Mills, ve Airasian, 2012). Bu çalışmada paydaşların müzik ve oyun dersinde verilen eğitim sonucunda öğrencilerin gelişimleri üzerinde ne gibi değişiklikleri gözlemlediklerini, deneyimlediklerini tespit edebilmek için fenomenolojik model işe koşulmuştur.

3.2. Araştırmanın Tasarımı

Çalışmanın araştırma tasarımı şu şekildedir.

3.3. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. “Amaçlı örnekleme, araştırmacının keşfetmek, anlamak, içgörü kazanmak istediği ve çoğu şeyin öğrenilebileceği bir örneklem seçiminin zorunlu olduğu varsayımına dayanır” (Merriam,2018, akt. Aksoy, 2022). Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş, 2023-2024 yılında Konya ilindeki özel eğitim uygulama okullarının ikinci ve üçüncü kademesinde görev yapan 10 müzik öğretmeni (MÖ), 15 özel eğitim öğretmeni (ÖEÖ), 4 okul müdürü (OM), 5 okul rehber öğretmeni (RÖ) ve 6 öğrenci velisi (V) oluşturmaktadır. Katılımcılara ilişkin demografik özellikler Tablo 3.1 ’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Görevi	Kurum Türü	Meslekte Çalışma Yılı
MÖ1	Kadın	36	Müzik Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	14
MÖ2	Kadın	44	Müzik Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	14
MÖ3	Kadın	43	Müzik Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	22
MÖ4	Kadın	34	Müzik Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	11
MÖ5	Kadın	45	Müzik Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	23
MÖ6	Kadın	48	Müzik Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	25
MÖ7	Kadın	45	Müzik Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	20
MÖ8	Kadın	31	Müzik Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	9
MÖ9	Kadın	36	Müzik Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	12
MÖ10	Kadın	43	Müzik Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	9
ÖEÖ1	Erkek	30	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	8
ÖEÖ2	Kadın	33	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	6
ÖEÖ3	Kadın	32	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	5
ÖEÖ4	Kadın	30	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	5
ÖEÖ5	Kadın	43	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	20
ÖEÖ6	Kadın	46	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	23
ÖEÖ7	Kadın	50	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	24
ÖEÖ8	Kadın	31	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO II. Kademe	9
ÖEÖ9	Kadın	29	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	7
ÖEÖ10	Kadın	40	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	20
ÖEÖ11	Kadın	39	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	14
ÖEÖ12	Erkek	23	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	1
ÖEÖ13	Kadın	39	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	16
ÖEÖ14	Kadın	30	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	4
ÖEÖ15	Erkek	39	Özel Eğitim Öğretmeni	ÖEUO III. Kademe	14
RÖ1	Kadın	28	Rehber Öğretmen	ÖEUO III. Kademe	4
RÖ2	Erkek	51	Rehber Öğretmen	ÖEUO III. Kademe	27

RÖ3	Kadın	33	Rehber Öğretmen	ÖEUO II. Kademe	7
RÖ4	Erkek	43	Rehber Öğretmen	ÖEUO II. Kademe	19
RÖ5	Kadın	30	Rehber Öğretmen	ÖEUO II. Kademe	9
OM1	Erkek	38	Okul Müdürü	ÖEUO III. Kademe	14
OM2	Erkek	39	Okul Müdürü	ÖEUO III. Kademe	16
OM3	Erkek	49	Okul Müdürü	ÖEUO II. Kademe	25
OM4	Erkek	51	Okul Müdürü	ÖEUO II. Kademe	24
V1	Kadın	38	Ev Hanımı		
V2	Kadın	34	Ev Hanımı		
V3	Kadın	36	Ev Hanımı		
V4	Kadın	35	Ev Hanımı		
V5	Kadın	43	Öğretmen		
V6	Kadın	49	Ev Hanımı		
Toplam: 40					

3.4. Veri Toplama Aracı

Nitel araştırmalarda bireylere belirli sorular sorularak verilen cevapların kaydedildiği yarı yapılandırılmış görüşmeler en çok kullanılan yöntemlerdendir. Bu yaklaşımda görüşmeler esnek bir yapıya sahip olduğu için bilgi edinme konusunda da farklı düzeyde veriler elde etme fırsatı oluşmaktadır. Görüşmelerde soruların çeşitli olarak oluşturulması bilgilerin karşılaştırılabilmesine ve farklılaştırılabilmesine de imkân tanımaktadır (Creswell, 2013). Bu çalışmada müzik eğitiminin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerindeki etkilerine ilişkin paydaş görüşlerinin neler olduğu yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşme formunun hazırlık aşamasında öncelikle ilgili kaynaklar taranmış ve pilot uygulama tasarlanarak ÖEUO II. ve III. Kademesinden bir okul rehber öğretmeni, bir müzik öğretmeni, iki özel eğitim öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Görüşme formunun son hali kapsam geçerliliğini sağlamak açısından Necmettin Erbakan Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalından ve Zihinsel Engelliler Eğitimi Anabilim Dalından iki öğretim üyesinden görüş alınarak oluşturulmuştur (EK-1). Görüşme formunun ilk bölümünde katılımcıların demografik özellikleri yer alırken ikinci bölümde ise araştırmaya yönelik katılımcı görüşlerini almak üzere hazırlanan açık uçlu sorular yer almıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşmedeki açık uçlu sorular şu şekildedir:

1. Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde bilişsel alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?

2. Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde sosyal alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?

3. Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde psikomotor alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?

4. Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrencilerin davranış problemi sağaltımına etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?

5. Öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimleri açısından Müzik ve Oyun dersinden beklentileriniz nelerdir?

6. Müzik ve Oyun dersinin öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimlerinde daha verimli ve etkili olması için önerileriniz nelerdir?

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri nitel araştırmalarda kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Özel eğitim uygulama okullarında (II. ve III. Kademe) görev yapan 10 müzik öğretmeni, 15 özel eğitim öğretmeni, 4 okul müdürü, 5 okul rehber öğretmeni ve 6 öğrenci velisi ile gönüllülük esasına dayalı olarak yüz yüze ve telefon görüşmeleri olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcılara uygun olan gün ve saate göre düzenlenmiştir. Katılımcılar ile görüşme sağlandığında görüşme formu içerisinde yer alan sorular yöneltilerek görüşme esnasında katılımcılardan izin alınarak ses kaydı alınmıştır.

3.6 Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin analizinde ve değerlendirme aşamasında betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Tümünden gelimci yaklaşımın kullanıldığı, yüzeysel araştırmalar için kullanılan betimsel analiz tekniğinde kavramsal yapı önceden belirlenir. Katılımcılardan elde edilen veriler hiçbir müdahale olmaksızın doğrudan aktarılır. Araştırmacının verileri açık ve anlaşılır bir şekilde betimlemesi ve ortaya çıkan yorumlarla neden-sonuç ilişkisi kurarak sonuca ulaşması hedeflenir. Alınan veriler ışığında ortaya koyulan fikirler yorumlar yapılarak anlamlandırılır ve ilişkilendirilerek geleceğe yönelik tahminlerde bulunulur (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Katılımcılar ile yapılan görüşmelerde izin alınarak alınan ses kayıtları elektronik ortamda araştırmacı tarafından döküme alınarak öncelikle analiz için hazırlık yapılmıştır. Veriler detaylı bir şekilde incelenerek tema ve alt temaları belirlemek için özel eğitim alanında doktorası bulunan bir özel eğitim öğretmeni ile araştırmacı ve danışmanı

tarafından kodlanmıştır. Kodlar, tema ve alt temaları içeren bir tabloya dönüştürülmüş ve yorumlamalar yapılarak katılımcıların doğrudan alıntılarına yer verilmiştir. İlerleyen adımlarda, veriler uzmanların kontrolüne sunularak ve son halini almıştır. Katılımcıların gizliliği korunarak MÖ, ÖEÖ, RÖ, OM, V gibi kodlarla bilgileri kodlanmıştır.

3.7 Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmada nitel araştırma anlayışı ve veri toplama teknikleri doğrultusunda geçerlik ve güvenilirlik stratejileri uygulanmıştır. Gerçeğin doğru bir şekilde ortaya koyulmasını sağlayarak, çalışmanın eksiksiz ve uygulanabilir olması için uzman incelemelerine başvurulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Verilerin toplanması ve analizi aşamalarında geçerliğin sağlanabilmesi için kapsam geçerliliği konusunda görüşme formu uzmanların kontrolünden geçmiş ve uzman görüşleri alınarak yarı yapı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan etik kurul kararı alınmıştır (EK-2). Ayrıca çalışma için Milli Eğitim Bakanlığının Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünden araştırma izni alınmıştır (EK-3). Çalışmada etik ilkelerine uyularak katılımcılara Bilgilendirilmiş Onam Formu okunmuş, araştırma hakkında bilgi verilerek gönüllülük esası olduğu belirtilmiş ve istedikleri takdirde ayrılacakları söylenmiştir. Katılımcılara ses kayıtları sonrasında oluşturulmuş olan doküman paylaşımı yapılarak aynı fikri beyan edip etmedikleri teyit edilmiştir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

4.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt sorusu olan “Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde bilişsel alandaki etkisi konusunda paydaş görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.1 ’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Paydaşların müzik ve oyun dersinin bilişsel alandaki etkisine yönelik görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar
Öğrenme Alanına Etkisi	Hızlı Öğrenme	MÖ1-ÖEÖ8-ÖEÖ13-ÖEÖ15-OM3-RÖ3-RÖ4
	Kalıcı Öğrenme	MÖ1-ÖEÖ2-ÖEÖ8-ÖEÖ11-ÖEÖ13-ÖEÖ14-OM3-RÖ4
	Kolay Öğrenme	MÖ1-ÖEÖ8-ÖEÖ 11-ÖEÖ14-ÖEÖ15-OM3-RÖ3-V1-V2-V4-V5
Kavrama Alanına Etkisi	Algı Gelişimi	MÖ10
	Komut Alma	MÖ4
Uygulama Alanına Etkisi	Yönerge Takibi	ÖEÖ1-ÖEÖ9-OM4
	Problem Çözme Yeteneği	ÖEÖ12
	Beynin Koordineli Çalışması	ÖEÖ10
	Düşünme Merkezi Kontrolü	MÖ2-ÖEÖ7
Öğrenme Sürecine Etkisi	Odaklanma	MÖ6-MÖ8-ÖEÖ12-ÖEÖ13-RÖ2-V3
	Dikkat Süresini Uzatma	MÖ4-ÖEÖ3-ÖEÖ4-ÖEÖ8-ÖEÖ10-OM1-OM4-
Bilginin Depolanmasındaki Etkisi	Kısa ve Uzun Süreli Bellek	MÖ2-MÖ8-ÖEÖ4-ÖEÖ10-ÖEÖ12-OM1-RÖ 2

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi katılımcıların müzik ve oyun dersinin öğrencilerin bilişsel gelişimleri üzerindeki etkisi konusundaki görüşleri beş tema altında toplanmıştır. Bunlar “Öğrenme alanına etkisi”, “Kavrama alanına etkisi”, “Uygulama alanına etkisi”, “Öğrenme sürecine etkisi”, “Bilginin depolanmasındaki etkisi” şeklinde sıralanmıştır.

Öğrenme alanına etkisi teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin hızlı öğrenme üzerindeki etkisini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Müzik eğitiminin orta ağır zihinsel engelli çocuklar üzerinde birçok alanda etkili olduğu gibi bilişsel alanda da oldukça önemli bir etkisi olduğunu düşünüyorum. Müziğin ritmi, melodisi ve yapısı zihinsel işlevleri teşvik ederek öğrenme sürecini hızlandırabilir.” MÖ1

“Özel eğitimde özellikle bilişsel alanda diğer derslerde bir kazanıma ulaşmak çok zor olurken, çoğu zaman da müzik alanından yardım almaktayız. Çocukların dikkatini çekme, güdülenme, daha kalıcı ve hızlı öğrenme üzerinde müziğin etkisi oldukça fazladır.” ÖEÖ13

“Özel eğitim uygulama okulu öğrencileri ile yıllarca idareci olarak çalıştığım zamanları düşündüğümde müzik eğitiminin daha kolay, hızlı ve akılda kalıcı bir öğrenme imkânı oluşturması yönüyle öğrencilerimizin bilişsel gelişimlerini desteklediğini söyleyebilirim” OM3

“Müzik eğitimi orta ağır zihinsel öğrencilerin, öğrenme merkezlerini uyarıyor. Bilginin kolay ve hızlı öğrenilmesine destek oluyor.” RÖ3

Özel eğitim sürecinde karşılaşılan zorluklardan birisi olan öğrenmenin kalıcı olması konusunda müzik ve oyun dersinin etkisi katılımcılar tarafından şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“Öğrencilerin müzik sayesinde uzun süredir öğrenebilecekleri bir bilgiyi akılda kalıcılık yönünden daha kısa sürede öğrenebileceklerini söyleyebilirim.” RÖ4

“Müzik öğrencilere eğlenerek öğrenme ve akılda kalıcılık sağlamaktadır. Bilişsel olarak konu öğretiminde sayılar, renkler vb. gibi konularda akılda kalıcılık sağlama açısından müzik eğitiminin çok faydalı olduğunu düşünüyorum.” ÖEÖ2

“Müzik aynı anda farklı zekâ türlerine hitap etmesi yönüyle birden fazla öğrenme alanını çalıştırıyor bu da bilginin daha kolay ve hızlı öğrenilmesini, ezberlenmesini sağlıyor. Aynı zamanda bilginin ihtiyaç duyulduğunda daha kolay hatırlanmasını ve uzun süreli akılda kalıcı olmasını sağlıyor.” ÖEÖ8

“Bir kavramın öğretiminin ders kazanımındaki öğretim aşamasında çocukların dikkatini çekme, kalıcılığını sağlama açısından müzik eğitimi eşliğinde daha kolay ve etkili yapılabiliyor.” ÖEÖ11

“Müzik eğitimi sayesinde öğrencilerimizin bilişsel alan üzerindeki olumlu gelişim gösterdiğini görebiliyoruz. Bizler de bütün derslerimizde müziğin etkisini kullanarak kolay ve kalıcı bir öğrenme gerçekleştirdiği için bilişsel süreçlerde daha etkili eğitim gerçekleştirebiliyoruz.” ÖEÖ14

“Hızlı ve akılda kalıcı bir öğrenme imkânı oluşturması yönüyle öğrencilerimizin bilişsel gelişimlerini desteklediğini söyleyebilirim” OM3

Katılımcılar müzik ve oyun dersinin kolay öğrenme üzerindeki etkisini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Bunun yanı sıra bir kız çocuk annesi olarak çocuğumun özel bölgelerinin başkası tarafından dokunamayacağını dahi öğrenirken şarkılardan faydalanarak zihnine oturtması kolaylaştı ve müziğin ne kadar kritik bir destekleyici olduğunu bizlere göstermiştir.” V1

“Çocuğumun zihinsel olarak öğrendiği şeyleri müzik sayesinde kavramasının daha kolay olabildiğini söyleyebilirim.” V2

“Benim çocuğum otizmli ve çok fazla zorluklar yaşıyoruz. Bu zorlukları yenmek için bazen tuvalet eğitiminde, bazen yiyeceklerin isimlerini öğrenirken, bazen sayıları öğrenirken müzikli videolardan faydalanmaya çalışıyoruz ve daha kolay öğrenebildiğini gözlemliyoruz.” V4

“Çocuğumun zihinsel gelişim sürecinde kavramları öğrenirken, nesnelere öğrenirken video eşliğindeki şarkılardan faydalandığımızı ve öğrenmeyi kolaylaştırdığını söyleyebilirim. Mesela Ali Babanın Çiftliği şarkısında hem hayvanları öğreniyoruz hem de seslerini tanyoruz, düşünüyoruz. Bu açıdan müzik bilişsel alana faydalı oluyor diyebilirim.” V5

“Özellikle sözel ve matematiksel birçok kavramın öğretimi konusunda büyük bir kolaylık sağladığını ve öğrenmeyi daha kalıcı hale getirdiğini düşünüyorum.” MÖ1

“Bizler de bütün derslerimizde müziğin etkisini kullanarak kolay ve kalıcı bir öğrenme gerçekleştirdiği için bilişsel süreçlerde daha etkili eğitim gerçekleştirebiliyoruz.” ÖEÖ14

Kavrama alanına etkisi teması altında müzik ve oyun dersinin öğrencilerin algı düzeylerini etkilediği şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Müzik eğitimi esnasında yapmış olduğumuz etkinlikler özellikle de ritim çalışmaları öğrencilerin algılarını geliştirilmektedir. Yapılan derslerden sonra sınıf öğretmenleri de öğrencilerin kişisel olarak derse daha hazır başladıklarını belirtmektedirler.” MÖ10

Uygulama alanına etkisi teması altında öğrencilerin komut alma gelişimi ile ilgili müzik ve oyun dersinin etkileri üzerine şu sözler ifade edilmiştir:

“Müzik eğitiminin öğrencilerimizin komut alma, dikkat sürelerini artırma, farklı ritimlere farklı tepkiler vereceğini anlama gibi zihinsel süreçlerini çalıştırması bakımından, bilişsel gelişimleri açısından önemli yer tuttuğunu düşünüyorum.” MÖ4

Müzik ve oyun dersinin yönerge takibi konusundaki etkisi şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“Ayrıca ritim çalışmaları da birçok akademik beceriye olumlu katkılar sağlıyor yönerge takibi konusunda da oldukça faydalı olduğunu gözlemlemekteyiz.” ÖEÖ1

“Bunu sağlarken dikkatini toplama ve yöneltme, yönerge alma/uygulama gibi becerileri de gerçekleştirebilmektedir.” ÖEÖ9

“Müzik eğitimi sırasında dikkat sürelerinin artması, yönergeleri alma düzeylerinin gelişmesi, odaklanmayı geliştirmesi gibi konularda bilişsel gelişimlerinin olumlu yönde etkilendiğini düşünüyorum.” OM4

Öğrencilerin problem çözme yeteneği üzerindeki müzik ve oyun dersi etkisi ile ilgili şu ifadeler yer almıştır:

“Bunun yanında problem çözme yeteneklerini ve belleği güçlendirmeyi sağlayabilmektedir. Bu ve benzeri etkiler öğrencilerin öğrenme ve gelişim süreçlerinde müzik eğitiminin etkili olduğunu bizlere göstermektedir.” ÖEÖ12

Beynin koordineli çalışması ile ilgili şu ifadeler yer almıştır:

“Ritim tutmak beynin koordineli çalışmasını, el göz, ayak bacak uyumu sağlamasını bunların hepsinin de bilişsel gelişimi etkili bir şekilde geliştirdiğini düşünüyorum.” ÖEÖ10

Katılımcılar düşünme merkezinin kontrolü ile ilgili şunları belirtmişlerdir:

“Ders süreçlerinde öğrencilerin düşünme merkezlerini kontrolü gibi uyarıcı bir etkiden söz edilebilir.” MÖ2

“Düşünme ve öğrenme alanlarında faydalı olabildiğini düşünüyorum.” ÖEÖ7

Öğrenme sürecine etkisi teması altında müzik ve oyun dersinin odaklanma üzerindeki etkisi şu şekilde ifade edilmiştir:

“Müzik dersi orta ağır öğrenciler üzerinde bilişsel olarak; dikkat toplama ve odaklanma konusunda gelişim göstermeleri açısından fayda sağlamaktadır.” MÖ6

“Müzik ritim ve melodiye odaklanmayı gerektirdiği için, öğrencilerin dikkat ve odaklanma becerilerini geliştirir.” MÖ8

“Müzik eğitimi orta ağır zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin zihinsel gelişimlerini teşvik edebilmekte, dikkat ve odaklanma becerilerini artırabilmektedir.” ÖEÖ12

“Özel eğitimde özellikle bilişsel alanda diğer derslerde bir kazanıma ulaşmak çok zor olurken, çoğu zaman da müzik alanından yardım almaktayız. Çocukların odaklanması, güdülenme, daha kalıcı ve hızlı öğrenme üzerinde müziğin etkisi oldukça fazladır.” ÖEÖ13

“Orta ağır zihinsel öğrenciler için müzik, ritim ve melodiler aracılığıyla dikkat ve odaklanma becerilerini geliştirebilir.” RÖ2

“Çocuğumun şarkıları sevdiğini söyleyebilirim ve genelde şarkının sözlerini hatırlamaya çalışıyor, şarkının içerisinde geçen cümleleri dikkatini verip odaklanabiliyor ve bu şekilde zihninin çalıştığını düşünüyorum.” V3

Katılımcıların çoğunluğunun ortak noktada buluştukları müzik ve oyun dersinin dikkat süresindeki etkisi şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Müziğin ritmi melodisi ve yapısı zihinsel işlevleri teşvik etmekte ve bilişsel süreçleri geliştirmeye de yardımcı olmaktadır. Öğrencinin enstrüman çalması dikkat ve motivasyonunu artırma süreçlerine de yardımcı olmaktadır.” ÖEÖ3

“Orta ağır zihinsel öğrencilerin bir müziğe eşlik edebilmesi için ezberlemesi ve ritim tutma becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir. Ritim tutabilmeleri dikkat becerilerini geliştirir ve bütün bunlar bilişsel gelişime katkı sağlar.” ÖEÖ4

“Dinleme, ritim, dans figürleri gibi etkinlikler eğlenceli ve merak uyandırması yönüyle de çocukların ilgilerini çekiyor, bu sayede dikkat süresini ve konsantrasyonunu artırıyor.” ÖEÖ8

“Ayrıca hafıza, dikkat, konsantrasyon, işitme duyusunda duyarlılık arttığını da düşünüyorum.” ÖEÖ10

“Müzik eğitiminin orta ağır zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin dikkat ve bellek sürelerini artırdığını ve becerilerini olumlu yönde geliştirdiğini düşünmekteyim.” OM1

“Öğrencilerin müzik eğitimi sırasında dikkat sürelerinin artması, yönergeleri alma düzeylerinin gelişmesi, odaklanmayı geliştirmesi gibi konularda bilişsel gelişimlerinin olumlu yönde etkilendiğini düşünüyorum.” OM4

Bilginin depolanmasına etkisi teması altında müzik ve oyun dersinin kısa ve uzun süreli bellek üzerindeki etkisi şu şekilde ifade edilmiştir:

“Orta ağır zihinsel öğrencilerin bir müziğe eşlik edebilmesi için ezberlemesi ve ritim tutma becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir. Ezber yapabilmeleri kısa ve uzun süreli belleği geliştirir.” ÖEÖ4

“Bunun yanında problem çözme yeteneklerini ve belleği güçlendirmeyi sağlayabilmektedir.” ÖEÖ12

“Müzik eğitiminin orta ağır zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin dikkat ve bellek sürelerinin artırdığına ve becerilerini olumlu yönde geliştirdiğini düşünmekteyim”. OM1

“Şarkı sözlerini, melodileri ve enstrüman notalarını hatırlamak beyin için bir egzersiz gibidir ve bu sayede öğrencilerin hafıza ve öğrenme yeteneklerine katkı sağlayabilir.” RÖ2

4.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt sorusu olan “Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde sosyal alandaki etkisi konusunda paydaş görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.2 'de verilmiştir.

Tablo 4.2. Paydaşların müzik ve oyun dersinin sosyal alandaki etkisine yönelik görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar
Bağımsızlık	Özgüven Gelişimi	MÖ1-MÖ2-ÖEÖ6-ÖEÖ9-OM3-OM4
	Grup İçi Sorumluluk Becerisi	ÖEÖ4-ÖEÖ5
Sosyal Kabul ve Kimlik	Toplumda Görünürlüğün Artması	ÖEÖ15-V3
	Çevre Bilinci	MÖ1-MÖ4-ÖEÖ14-V5
	Sosyal Çevreye Aidiyet	MÖ1-MÖ4-ÖEÖ14-V5-MÖ10-RÖ1-ÖEÖ3
	Grup İçinde Değerli Hissetme	OM1
Duygusal Kontrol	Duygu Kontrolü	MÖ2-ÖEÖ6
	Duygusal Algı Gelişimi	MÖ3-MÖ8-ÖEÖ9-ÖEÖ10-RÖ2-RÖ3-OM2-ÖEÖ10
	Başkalarının Duygularını Anlama	
Sosyal Beceriler	Düzen	ÖEÖ7-ÖEÖ8
	Disiplin	ÖEÖ7-ÖEÖ8
	Sabırlı Olma	ÖEÖ7-ÖEÖ8
	Sosyal Alanda Rahat Hissetme	MÖ7-MÖ10-ÖEÖ11

	Sınıf İklimine Uyum	OM1- MÖ9
	Grup İçinde Kendini İfade Etmesi	OM1
İletişim Becerisi	Kelime Hazinesinde Artış	MÖ7-ÖEÖ8
	Duygularını İfade Etme	ÖEÖ10
İş Birliği	Birliktelik	MÖ1-MÖ4-MÖ8- -ÖEÖ1-ÖEÖ2-
	Topluma Adaptasyon	ÖEÖ3-ÖEÖ7-ÖEÖ12-ÖEÖ13-RÖ2-
	Takım Çalışması	RÖ4-RÖ5-V1-V2-V3-V6

Tablo 4.2’de görüldüğü gibi katılımcıların müzik ve oyun dersinin öğrencilerin sosyal gelişimleri üzerindeki etkisi konusundaki görüşleri altı tema altında toplanmıştır. Bunlar “Bağımsızlık”, “Sosyal Kabul ve Kimlik”, “Duygusal Kontrol”, “Sosyal Beceriler”, “İletişim Becerisi”, “İş Birliği” şeklinde sıralanmıştır.

Bağımsızlık teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin özgüven gelişimi üzerindeki etkisini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Gözlemlediğim kadarıyla bazı öğrencilerin dinletilen müziklere sözel eşlik edebilmesi, bazılarının dinletilen müziği dramatize edebilmesi ve tüm bunları birlikte yaparak çoğu zaman dersi oyunlaştırarak dans etmeleri, kendilerine güvenlerinin artmasına sebep olmakla beraber sosyalleşmelerini sağlayabilmektedir.” MÖ1

“Aynı zamanda müzik ve oyun dersindeki etkinliklere katılımları özgüvenlerini geliştirilmekte ve birçok alanda olumlu davranışlar sergileyebilmektedir.” ÖEÖ6

“Müzik dersleri çocukların yeteneklerini keşfederek, ritim, dans, şarkı vb. birçok unsuru sergileyip özgüvenli bir birey olmalarının önünü açmaktadır.” ÖEÖ9

“Ancak müzik eğitimi esnasında veya okulumuzda yapılan müzikal faaliyetlerde öğrencilerin bir gruba dahil olarak yapmış oldukları etkinliklerin özgüvenlerini kazanmalarına olumlu katkı sunduğunu görebiliyoruz.” OM3

“Müzik eğitimi öğrencilerimizin bireysel ve grup halinde etkinlikler yapabilmeleri açısından fırsatlar sunarken, öz güvenlerini artırma yönünde olumlu faydalar sağladığı için sosyal gelişimlerinin desteklendiğini söyleyebilirim.” OM4

Katılımcılar müzik ve oyun dersinin grup içi sorumluluk becerisi üzerindeki etkisini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Müzik eğitimini grupla beraber alan öğrenciler etkinlikler sırasında eğitmen ve grup arkadaşlarıyla etkileşim içerisinde olduğu için grup içinde belli bir sorumluluğu üstlendiğinde sosyal becerileri gelişmektedir.” ÖEÖ4

“Öğrenciler öğrendiği ritim tutma, şarkı söyleme gibi becerileri Okul içinde ve dışında grup etkinliklerinde sergileyerek sosyal becerilerini de geliştirebilirler.” ÖEÖ5

Sosyal kabul ve kimlik teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin öğrencilerin toplumda görünürlüğüünün artması, çevre bilinci oluşturması, sosyal çevreye aidiyetleri ve grup içinde kendilerini değerli hissetmeleri konusunda şunları ifade etmişlerdir:

“Çocuğumun genelde arkadaşlarını sevdiğini, onlarla oynamak istediğini, sosyal bir çocuk olduğunu gözlemliyorum. Mesela bir müzik çaldığında bir düğün salonunda belki de tanımadığımız birçok insanın yanında dans etmeye, oynamaya çalışıyoruz. Bu şekilde de sosyalleşebiliyoruz.” V3

“Müzik eğitimi özel öğrencilerin sosyal kabulüne yardımcı olurken aynı zamanda öğrencinin toplumda görünürlüğüünü artırır.” ÖEÖ15

“Müzik ve oyun dersi sayesinde çevre bilinci ile topluma adaptasyonları noktasında sosyal alanda gelişimleri desteklenebilmektedir.” MÖ1

“Öğrencilerimizin ders sırasındaki etkinliklere katılım gösterdikleri süreçler içerisinde; bir gruba dahil olma, işbirlikçi çalışmaya katılma, akran öğretimi, özgüven gelişimi ve kendisini sosyal bir çevreye ait olma gibi alanlarda gelişim gösterdiklerini gözlemlemekteyiz.” MÖ4

“Ders süreçlerinde akranlarıyla ve diğer bireylerle yapılan oyunlu müzik etkinlikleri öğrencilerimizin sosyalleşmelerine ve bir gruba ait hissetmelerine yardımcı oluyor.” ÖEÖ14

“Müzik ve müzikli etkinlikler orta ağır zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin eğitim gördüğü okullarda kullanıldığında öğrencilerin birlikte vakit geçirmesine, dans etmesine ve kaynaşmasına katkı sağlamaktadır. Engelli bireylerin toplum içine girmede, yeni arkadaş edinmede oldukça zorlandıkları düşünüldüğünde müziğin bu anlamda etkili bir araç olduğu daha net bir şekilde görülebilmektedir.” RÖ1

“Müzik eğitimi esnasında birlikte yapmış olduğumuz çalışmalar öğrencilerin kendisini bir gruba ait hissetmelerini, topluluğa uyum göstermelerini ve aynı zamanda sosyal anksiyetesinin azalmasını sağlıyor.” MÖ10

“Mesela bir düğün ortamında çalan müzik eşliğinde çevreye uyum sağladığını çocuğum da gözlemliyorum. Hareketli müzikleri seviyor, şarkılara tempo tutmaya çalışıyor özellikle benimle müzik eşliğinde oyun oynamaya da çalışıyor. Bütün bunlar sosyalleşmesine katkı sağlıyor diyebilirim.” V5

“Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin güven duygusu kazanması, iletişim becerilerinin artması, grup içinde kendini temsil etmesi ve bir grup içerisinde kendisini ait hissetmesi, topluluk içerisinde şarkı söylemesi, dans etmesi, hareket etmesi, yine grup içerisinde kendisini değerli hissetmesi gibi birçok sosyal alan üzerinde müziğin katkı sağladığını söyleyebilirim.” OM1

“Engelli bireylerin toplum içine girmede yani arkadaş edinmede de oldukça zorlandıkları düşünüldüğünde müziğin bu anlamda etkili bir araç olduğunu görebiliyoruz. Örneğin: müzik eşliğinde dans etmek çocukların el ele tutuşarak etkinlik içerisinde kaynaşmaları, sosyal yönden gelişmelerini arttırarak ortama alışmalarında da etkili oluyor.” ÖEÖ3

Duygusal kontrol teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin öğrencilerin duygu kontrolü, duygusal algı gelişimi ve başkalarının duygularını anlama konusundaki gelişimlerine yönelik şunları ifade etmişlerdir:

“Müzik eğitimi sırasında öğrencilerimizin duygu kontrolünü sağlayan bildiklerini görmek ve onların öz güvenlerini artıran bildiklerini görmek müziğin sosyal alandaki etkisini bizlere gösterdiğini düşünüyorum.” MÖ2

“Öğrenciler müzik ve oyun dersi sayesinde arkadaşlarıyla sosyalleşmekte, duygularının kontrolünü sağlanabilmektedir.” ÖEÖ6

“Çoğunlukla öğrencilerimizin duygusal algılarının ve davranış değişikliklerinin olumlu yönde geliştiğini ve müziğin bu alanda katkı sunabildiğini söyleyebilirim.” MÖ3

“Müzik duygusal ifade ve anlamayı teşvik eder. Öğrenciler müzik aracılığıyla duygularını ifade etme ve başkalarının duygularını da anlama konusunda gelişim gösterebilirler.” MÖ8

“Müzik eğitimi her alanda olduğu gibi özellikle sosyal alanda öğrencilerimizi olumlu yönde etkilemektedir. Örnek vermek gerekirse öğrencilerin kendilerini ifade edebildikleri bir alan olması dolayısıyla, eğlenerek katıldıkları müzik dersinin sosyalleşmeleri üzerindeki etkisi çok büyüktür.” OM2

“Sosyal ilişkilerde sorun yaşayan, yalnız kalmayı tercih eden ya da bir gruba dahil olamayan öğrenciler bile müzikle birlikte dans ediyor gruba dahil oluyor, beden kontrolünü sağlamaya çalışarak kendisini anlatmak, tanıtmak için fırsat bulmuş oluyor.” RÖ3

Sosyal beceriler teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin öğrencilerin düzen, disiplin, sabırlı olmaları konusunda şunları ifade etmişlerdir:

“Arkadaşlarıyla uyum içinde hareket etme, sıra bekleme, düzen, disiplin, sabırlı olma gibi pek çok sosyal beceriyi müzik ve oyun dersi kazandırabiliyor.” ÖEÖ7

Şarkı dinleme, söyleme, sırasını bekleme gibi beceriler de yine sosyal alanda çocuğun gelişimine katkı sunuyor. ÖEÖ8

Katılımcılar öğrencilerin sosyal alanda rahat hissetme, sınıf iklimine uyum gösterme ve grup içinde kendini ifade etmesi ile ilgili şunları söylemişlerdir:

“İçine kapanık, özgüveni eksik, utangaç ve çekingen öğrencilerle oynanan grup halindeki müzikli oyunlarda ya da bir müziğe tutulan ritim hareketlerinde odak noktası olmaktan çıkan çocuk akranları sayesinde kendini daha rahat hissediyor ve zamanla içine kapanıklık, özgüven eksikliği ve kendini ifade etme eksikliği ortadan kalkabiliyor.” MÖ7

Müzik eğitimi sosyal açıdan da bizlere yardımcı olabiliyor. Arkadaşları ya da çevresindekilerle iletişim kurmakta zorlanan, etkileşimde bulunmayan ya da bulunmakta zorlanan öğrenciler müziğin vermiş olduğu dürtüsellik sayesinde bunları aşabilmektedir. Dinlemek istediği bir müzik olduğunda çevresindekilerden bunu talep edebilmektedir. Bu açıdan da sosyalleşmesinin önü açılabilir. ÖEÖ11

“Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin davranış problemleri bu alanlarındaki katkılarından dolayı azalmakta ve zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin sınıf iklimine uyumu kolaylaşmaktadır.” OMI

“Birçok şeyi anlamadıklarını düşündüğümüz öğrenciler bile müzikli bir ortamda sınıf ortamına uyum sağlayıp müziğe eşlik edebiliyor. Sosyal öğrenme açısından birbirlerinin yaptıklarını taklit etme ya da etkilenme olabiliyor.” MÖ9

İletişim becerisi teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin kelime hazinesinde artış ve duygularını ifade etme konusunda şunları söylemişlerdir:

“İçine kapanık, özgüveni eksik, utangaç ve çekingen öğrencilerle oynanan grup halindeki müzikli oyunlarda ya da bir müziğe tutulan ritim hareketlerinde odak noktası olmaktan çıkan çocuk akranları sayesinde kendini daha rahat hissediyor ve zamanla içine kapanıklık, özgüven eksikliği ve kendini ifade etme eksikliği ortadan kalkabiliyor.” MÖ7

“Müzik dersinde grupla yapılan etkinlikler sosyal becerileri destekliyor. Şarkılarda geçen kelimeler çocukların kelime dağarcığını artırıyor ve bu yönüyle de dil gelişimini destekliyor.” ÖEÖ8

“Müzik sayesinde çocukların duygularını daha kolay ifade edebildiklerini, kendi duygularını ifade eden çocukların da sosyal gelişimlerinin olumlu yönde arttığını söyleyebilirim.” ÖEÖ10

İş birliği teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin birliktelik, topluma adaptasyon ve takım çalışması konusundaki etkileri şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Müzik sayesinde çocuğumun arkadaşlarıyla birlikte bazı şeyleri yapıyor olmaları mesela bir şarkıyı aynı anda alkış tutarak katılmaları onları sosyalleştiriyor. Bu sosyal alandaki katılımlar sırasında birlikte hareket ederek hem mutlu oluyorlar hem de kaynaşıyorlar.” V1

“Çocuğumun müzik eğitimi sayesinde arkadaşlarıyla yapılan etkinliklere katıldığını görmek sosyal gelişiminin desteklendiğini bize gösteriyor.” V2

“Öğrencilerimizin ders sırasındaki etkinliklere katılım gösterdikleri süreçler içerisinde; bir gruba dahil olma, işbirlikçi çalışmaya katılma, akran öğretimi, öz güven gelişimi ve kendisini sosyal bir çevreye ait olma gibi alanlarda gelişim gösterdiklerini gözlemlemekteyiz.” MÖ4

“Grup içinde müzik yapma deneyimleri orta ağır zihinsel öğrencilerin takım çalışması ve iş birliği becerilerini geliştirebilir. Birlikte bir müziği eşlik etmek uyumlu bir şekilde çalışma gerektirmektedir.” MÖ8

“Grup müzik aktiviteleri iletişim kurma, iş birliği yapma ve duygusal ifade becerilerini geliştirerek artırabilmektedir. Bu açıdan öğrencilerin sosyal gelişimlerini desteklemekte önemli bir yere sahiptir.” ÖEÖ12

“Müzik grup halinde yapılacak etkinliklerde öğrenciler arasında iletişimi teşvik eder. Birlikte şarkı söylemek, enstrüman çalıp dans etmek öğrenciler arasındaki iş birliğini ve iletişimi artırabilmektedir.” RÖ2

“Öğrencilerimizin bireysel ve grup eğitimi sırasında rahatladığını, beraber hareket edebildiklerini ve müzik sayesinde sosyalleşebildiklerini çoğu zaman görme fırsatım olmuştur. Müziğin sosyalleşme konusunda etkisi gerçekten güçlüdür.” RÖ4

“Müzik eğitimi sayesinde müziğe ilgisi olan öğrencilerin birliktelik duygusu geliştirdiğini ve öğrencilerimizin sosyalleşmeleri açısından birlikte yapılan müzik etkinliklerinin faydalı olduğunu düşünüyorum.” RÖ5

“Müziğin birleştirici gücünden yola çıkarak çocuklarımızın müzik sayesinde ortak bir paydada buluşmaları, dans ve şarkılarla birlikte hareket etmeleri aralarındaki sosyal ilişkinin gelişmesine olanak sağlıyor. Müziğin bu alandaki katkısını olumlu buluyorum.” V6

4.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt sorusu olan “Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde psikomotor alandaki etkisi konusunda paydaş görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.3 'te verilmiştir.

Tablo 4.3. Paydaşların müzik ve oyun dersinin psikomotor alandaki etkisine yönelik görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar
Duyu ve Algı Gelişimi	Bedeni Tanıma	MÖ1-MÖ4-MÖ7-MÖ8-RÖ2
	Beden Dengesi	MÖ1-MÖ4-MÖ7-MÖ8-RÖ2
	Bedensel Farkındalık	MÖ1-MÖ4-MÖ7-MÖ8-RÖ2
	Denge	ÖEÖ12-RÖ2-V3
	Esneklik	ÖEÖ12-RÖ2-V3
Motor Beceri Gelişimi	Büyük ve Küçük Kas Gelişimi	MÖ1-MÖ2-MÖ3-MÖ6-MÖ9- ÖEÖ2-ÖEÖ3-ÖEÖ4-ÖEÖ7- ÖEÖ8-ÖEÖ11- ÖEÖ14-ÖEÖ15-RÖ3-RÖ4-V1- V2-V5
	Vücudun Farklı Bölgelerindeki Kasların Çalışması	MÖ2-V6
Fizyolojik Olgunlaşma	Küçük Motor Koordinasyon	MÖ3-MÖ10-ÖEÖ3
	El Göz Koordinasyonu	ÖEÖ1-ÖEÖ2-ÖEÖ6-ÖEÖ13-RÖ1- RÖ2-RÖ5-OM1
İstemsiz Motor Hareket Gelişimi	Refleks Gelişimi	ÖEÖ4
Fiziksel Odaklanma	Konsantrasyon	ÖEÖ10-ÖEÖ11

Tablo 4.3 'te görüldüğü gibi katılımcıların müzik ve oyun dersinin öğrencilerin psikomotor gelişimleri üzerindeki etkisi konusundaki görüşleri beş tema altında toplanmıştır. Bunlar “Duyu ve algı gelişimi”, “Motor beceri gelişimi”, “Fizyolojik olgunlaşma”, “İstemsiz motor hareket gelişimi”, “Fiziksel odaklanma” şeklinde sıralanmıştır.

Duyu ve algı gelişimi teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin bedenini tanıma, beden dengesi ve bedensel farkındalık üzerindeki etkisini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Müzik eğitiminin orta ağır zihinsel engelli ve otizmlili öğrencilere psikomotor açıdan faydalı geldiği kanaatindeyim. Müzik derslerinin dans ve şarkılarla desteklenmesi başta beden dengeleri olmak üzere fiziksel gelişimlerine yönelik kazanımlar edilmelerini sağlıyor.” MÖ1

“Müzik Eğitimi beden perküsyon çalışmaları ile kendi bedenini tanıma, sabit ve çevik durma, müzik aletlerini kullanırken ince ve kaba motor becerilerini çalıştırması noktasında öğrencilerimizin psikomotor alanda gelişimlerine katkı sunabilmektedir.” MÖ4

“Şarkılara tutulan ritimle gerek ritim aletleri gerekse bedenini ritim aleti gibi kullandığında öğrencilerin kasları çalışıyor, bu çalışmalar onların sağlıkları üzerinde psikomotor alanda olumlu yansıyor.” MÖ7

“Öğrenciler dans ederken veya enstrüman çalarken bedensel farkındalıklarını artırabilir, duygularını bedensel olarak ifade etme becerilerini geliştirebilirler.” MÖ8

Müzik ve oyun dersinin denge ve esneklik üzerindeki etkilerinden şu şekilde bahsedilmiştir:

“Benim çocuğumun fiziksel olarak da engeli bulunuyor ancak şarkılarda müziğe eşlik etmek istiyor, oynamak istiyor. Böyle zamanlarda benim desteğimle birlikte ayakta dengede durmaya gayret edip dans etmeye çalışıyor. Bütün bunları fiziksel bir egzersiz gibi düşünürsem müzik bu konuda bize yardımcı oluyor diyebilirim.” V3

“Öğrencilerin ritim, koordinasyon, denge ve motor becerilerinin gelişimi üzerinde müzik eğitiminin olumlu etkilere sahip olduğunu gözlemliyoruz. Öğrencilerin hareket becerilerinin bu bedensel yeteneklerinin artırıp geliştirildiğini düşünüyorum.” ÖEÖ12

“Müzik eğitimi öğrencilerin denge ve bedensel koordinasyonlarını geliştirmede de yardımcı olabilir.” RÖ2

Motor beceri gelişimi teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin büyük ve küçük kas gelişimlerine etkisi ile ilgili şu ifadeleri belirtmişlerdir:

“Müzik aletlerine dokunma, çalma, ritim tutma, dans etmek, ayakta durmak, zıplamak, alkış tutmak, elleri ve kolları sallamak gibi beceriler kaba ve motor becerilerinin gelişimine müzik eğitimi sayesinde olumlu katkılar sunuyor.” ÖEÖ8

“Tüm çocuklarda olduğu gibi özel çocuklarımızda da enstrüman çalmak; tutma, kavrama, ellerini ve parmaklarını kullanmaları açısından ince ve kaba kas gruplarını çalıştırarak gelişimlerine katkı sağlamaktadır.” MÖ6

“Zihinsel yetersizliklerin yanında bedensel bazı sıkıntılara da sahip olan öğrencilerimizin eğlenerek, keyif alarak katılmaya çalışmaları, ince kas becerilerini olabildiğince harekete geçirebilmeleri müzik eğitiminin psikomotor gelişimlerine bir nebze de olsa destek olabildiğini söyleyebilirim.” MÖ2

“Özellikle psikomotor becerileri üzerinde ritim çalışmaları ile el, kol, beden koordinasyonu sağlayan etkinlikler öğrenciler üzerinde oldukça etkilidir. Her motor beceri orta ağır zihinsel engeli olan bir öğrencide farklı kazanım olarak görülür. Küçük motor koordinasyon ile kaba motor becerileri destekleyerek günlük yaşamdaki fiziksel becerilerinin geliştirilmesinde de çok büyük bir rol oynamaktadır.” MÖ3

“Tüm bunların sonucunda büyük ve küçük kas gelişimleri yüksek ölçüde desteklenmiş oluyor.” MÖ1

“İnce motor ve kaba motor becerilerinin gelişiminde müzik ve oyun dersinin çok etkili olduğunu görüyoruz. Özellikle ritimli şarkılarda, vurmali çalgılarla ve hareketleri taklit edilerek yapılan şarkılarda hem eğleniyorlar hem el ve vücut kaslarını geliştiriyorlar.” ÖEÖ2

“Çalan bir müziğe eşlik ederek dönmek, zıplamak, dans etmek çocukların motor becerilerinin gelişmesine katkı sağlıyor. Enstrüman çalan bir çocuğun büyük ve küçük kas gruplarının gelişimine müzik sayesinde katkıda bulunuluyor. Çocuğun vücut hareketleriyle müziğe tepki vermesi her açıdan psikomotor gelişimini destekliyor.” ÖEÖ3

“Müzik öğrencilerimizin büyük ve küçük kaslarının çalışmasını, nefes kontrolünü sağlamalarını, solunum ve hareket gelişiminin sağlanması gibi konuları neşeli bir şekilde istekli bir katılımla sağlayabilmeyi bizlere sunabiliyor”. ÖEÖ7

“Müzik eğitim süreçleri esnasında öğrencilerin ritim etkinlikleri yaparken, herhangi bir enstrümanı öğrenmeye çalışırken kaba ve ince motor becerilerinin desteklendiğini gözlemliyoruz. Ders sürecinde yapılan müzikli oyunlarda öğrencilerin dans etmeye çalışmaları, anlamlı veya anlamsız hareketlerde bulunmaları onların psikomotor alanda da desteklendiğini bizlere gösteriyor.” ÖEÖ14

“Müzik eğitiminde yapılan ritim çalışmaları, enstrüman çalınması öğrencinin ince motor becerilerini geliştirir. Müzik eğitimi esnasında öğrencilerin ince ve kaba kas gelişimleri psikomotor gelişimleri açısından desteklenmektedir.” ÖEÖ15

“Müzikle birlikte çocuklar vücutlarının farklı kas gruplarını çalıştırma olanağı buluyor. Dans ederken ya da herhangi bir müzik aleti çalmaya çalışırken ince ve kaba motor becerilerini geliştirmiş oluyor.” RÖ3

“Öğrencilerin ritim tutma ve kurallarını hareket etme becerileri müzik sayesinde psikomotor anlamdaki faydaları bizleri gösteriyor. İnce ve kaba kas gruplarını da çalıştığını düşündüğümüzde müzik psikomotor gelişimi faydalı oluyor diyebilirim.” RÖ4

“Çocuğumun müzik vasıtası ile şarkıları ritim tutarak, anlamlı anlamsız da olsa hareket ederek psikomotor gelişiminin desteklendiğini ve ince kas gruplarını geliştirdiğini düşünüyorum ve bu açıdan müzik eğitimi faydalı buluyorum.” V2

“Biz çocuğumuzla çok küçük yaşlardan itibaren gelişim kat edebilmek açısından davul üzerinde ritim çalışmaları yaparak birçok denemelerde bulduk. Örnek vermek gerekirse biz tek bir vuruş veya çift vuruş yapıp karşılığında çocuğunuzun bizleri taklit ederek yapmasını bekliyorduk. Tabii bu süreç içerisinde ince ve kaba kas gruplarını çalıştırarak psikomotor gelişimine de katkı veriyorduk. Ayrıca müziğin ritmine uygun hareketler yapmaya çalışıp sağa sola doğru sallandığını da çok defa gözlemledim.” V5

Katılımcılar vücudun farklı bölgelerindeki kasların çalışması ile ilgili şunları belirtmişlerdir:

“Derslerimizde şarkılar söylerken veya bir melodiye ritim tutarken vücudumuzun farklı bölgelerindeki birçok kas grubunu çalıştırabilmekteyiz. Zihinsel yetersizliklerin yanında bedensel bazı sıkıntılara da sahip olan öğrencilerimizin eğlenerek, keyif alarak katılmaya çalışmaları, ince kas becerilerini olabildiğince harekete geçirebilmeleri müzik eğitiminin psikomotor gelişimlerine bir nebze de olsa destek olabildiğini söyleyebilirim.” MÖ2

“Müzikteki melodi ve ritimle hareketlerini kontrol altına alması ve geliştirmesinin daha rahat olduğunu düşünüyorum. Vücudundaki kas gruplarını kullanmasının kas gelişimini artırdığını, müzikteki kelimeler sayesinde de dil becerilerinin arttığını düşünüyorum.” V6

Fizyolojik olgunlaşma teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin küçük motor koordinasyon gelişimi üzerindeki etkisini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Müzik ve oyun dersi de küçük motor koordinasyon ile kaba motor becerileri destekleyerek günlük yaşamdaki fiziksel becerilerinin geliştirilmesinde de çok büyük bir rol oynamaktadır.” MÖ3

“Öğrencilerin müzik aletlerini çalarken özellikle ritim aletlerinde küçük kas koordinasyonlarının geliştiğini gözlemliyoruz.” MÖ10

“Çalan bir müziğe eşlik ederek dönmek, zıplamak, dans etmek çocukların motor becerilerinin gelişmesine katkı sağlıyor. Enstrüman çalan bir çocuğun küçük kas koordinasyonu gelişimine müzik sayesinde katkıda bulunuluyor. Çocuğun vücut hareketleriyle müziğe tepki vermesi her açıdan psikomotor gelişimini destekliyor.” ÖEÖ3

El göz koordinasyonunun gelişiminde müzik ve oyun dersinin etkilerini katılımcılar şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Psikomotor alanda da ince ve kalın kas gruplarının geliştiren hareketlerimiz ve oyunlarımız müzik ve oyun dersinde fazlaca bulunmakta. Aynı zamanda el göz koordinasyonunun geliştirmesi noktasında da oldukça etkili olduğunu görmekteyim.” ÖEÖ1

“Özellikle ritimli şarkılarda, vurmali çalgılarla ve hareketleri taklit edilerek yapılan şarkılarda hem eğleniyorlar hem el ve vücut kaslarını geliştiriyorlar. El göz koordinasyonunu geliştirdiklerini de düşünürsek psikomotor alandaki birçok beceri kabiliyetlerini geliştirdiklerini görebilmekteyiz.” ÖEÖ2

“Müzik ve Oyun dersi orta ağır zihinsel engelli öğrencilerin ve otizmli öğrencilerin el, ayak ve vücut hareketlerinin koordineli bir şekilde kullanılmasıyla Psikomotor gelişimlerini destek olmaktadır.” ÖEÖ6

“Müzik eğitimi esnasında ritim çubukları ve farklı müzik aletleri kullanmalarına olanak sağlandığında hem el göz koordinasyonlarını gelişmesine hem de psikomotor gelişimlerine katkı sağlandığını düşünüyorum.” ÖEÖ13

“Müzik sayesinde öğrencilerin işitsel zekâsına katkı sağlanabilir. Bu da öğrencilerin hareket etmesine, el ve göz koordinasyonunun artırılmasına ve kendini ifade etmelerine katkı sağlar.” RÖ1

“Müzik eğitimi alan öğrencilerin müzikal etkinliklerde el göz koordinasyonlarının geliştiğini ve kas gruplarının olumlu yönde etkilendiğini söyleyebilirim.” RÖ5

“Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin birçoğu kısıtlı hareket etmektedir. Müzik eğitimi ile bu öğrenciler dans ederek, müzikle ritme uyum sağlamaya çalışarak, el göz ayak, kas ve koordinasyonunu sağlamaya çalışarak birçok psikomotor becerilerini geliştirebilmektedir.”

OM1

İstemsiz motor hareket gelişimi teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin öğrencilerin refleks gelişimi ile ilgili şunları ifade etmişlerdir:

“Müzik eğitimi büyük bir küçük kas gelişimini destekler enstrüman çalmak psikomotor becerilerini geliştireceği gibi el ve göz koordinasyonunu ve reflekslerini de geliştirmektedir. Müzikle beraber yapılan dans hareketleri taklit becerilerini geliştirir. Bu hem psikomotor hem de bilişsel becerilerini desteklemektedir.” ÖEÖ4

Fiziksel odaklanma teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersini öğrencilerin konsantrasyon gelişimi üzerindeki etkisini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Dikkat, konsantrasyon, güç unsurlarının doğru zamanda tepki verebilmek amacı ile yapılmasının çocuğun psikomotor gelişimini desteklediğini söyleyebilirim.” ÖEÖ10

“Hareket etmek istemeyen öğrenciler müziğin oluşturduğu dürtüyle dans etmek isteyebiliyorlar. Müzik sayesinde öğrenciler ileri, geri, sağa ya da sola hareket ederek dans hareketleri yapmaya başlayabiliyorlar. Mesela spor yapmaya isteksiz olan bir öğrencinin müzikli bir video eşliğinde yapılan spor hareketlerinde konsantrasyonun artmasını ve müziğin onları güdüleyerek harekete geçirmesini örnek verebilirim.” ÖEÖ11

4.1.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt sorusu olan “Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrencilerin davranış problemi sağaltımına etkisi konusunda paydaş görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.4 'te verilmiştir.

Tablo 4.4. Paydaşların müzik ve oyun dersinin davranış problemi sağaltımına etkisine yönelik görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar
Problem Davranışı Önleyici Etkisi	Sakinleşme	MÖ1-MÖ4-MÖ5-MÖ6-MÖ7-MÖ8-MÖ9- MÖ10-ÖEÖ3-ÖEÖ5--ÖEÖ8-ÖEÖ9-ÖEÖ15- RÖ4-OM2-OM3-V3
	Rahatlama	
	Kaygı/Stres Azaltma	MÖ8-ÖEÖ1-ÖEÖ2-ÖEÖ7-ÖEÖ12-RÖ2- RÖ3- OM4
	Enerji Boşaltma	MÖ1-MÖ7-V6
Olumlu Davranışı Arttırıcı Etkisi	Motive Olma	MÖ1-ÖEÖ10-V1-
	Başarısızlık Duygusundan Arındırma	ÖEÖ4
	Sınıfa Aidiyet	ÖEÖ14
	Okula Uyum	OM4
Olumsuz Davranışı Azaltıcı Etkisi	Dikkati Bir Noktaya Çekme	MÖ3-MÖ7-ÖEÖ11-RÖ1-ÖEÖ8
	Kriz Anında Rahatlama	V5- MÖ2-MÖ8
	Öfke Kontrolü	RÖ2- ÖEÖ12- ÖEÖ6

Tablo 4.4 'te görüldüğü gibi katılımcıların müzik ve oyun dersinin öğrencilerin problem davranış sağaltımı üzerindeki etkisi konusundaki görüşleri üç tema altında toplanmıştır. Bunlar “Problem davranışı önleyici etkisi”, “Olumlu davranışı arttırıcı etkisi”, “Olumsuz davranışı azaltıcı etkisi” şeklinde sıralanmıştır.

Problem davranışı önleyici teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin sakinleşme ve rahatlama üzerindeki etkisi ile ilgili şunları ifade etmişlerdir:

“Öğrencilere bir davranış kazandırırken ya da bu davranışla ilgili sağaltım gerçekleştirilirken öğrencinin dikkatini çekme, güdülenme gibi aşamalarda kullanılabilirken yine öğrencinin sakinleştirilmesi, davranışın söndürülmesi gibi aşamalarda müziğin kullanılmasının faydalarını gözlemlediğimizi söyleyebilirim.” ÖEÖ9

“Orta ağır zihinsel engelliler ve otizmi olan öğrencilerimiz sözel veya fiziksel saldırganlık, yerinde oturmama vb. davranışlar sergileyebiliyorlar. Müziğin sakinleştirici yönü sayesinde öğrencilerimiz üzerindeki bu olumsuz davranışlar azaltılabiliyor hatta ortadan da kaldırılabilir.” ÖEÖ3

“Okulumuzdaki orta ağır zihinsel ve otizimli öğrencilerimiz sinir krizleri veya bazen sebebini çoğu zaman anlamakta zorlandığımız hırçınlıkları dolayısıyla zaman zaman aşırı tepkiler vermektedirler. Bu gibi problem davranışların olduğu zamanlarda müziğin sakinleştirici ve rahatlatici etkilerinin olumlu sonuçlar verdiğini düşünüyorum.” OM2

“Davranış problemlerinin görüldüğü dönemlerde müziğin yatıştırıcı etkisi kullanılarak bir bakıma müzik ile terapi yapılarak öğrencilerin sakinleşebileceğini düşünüyorum. Bu açıdan davranış problemleri konusunda da müziğin etkili olduğu söylenebilir.” OM3

“Özel eğitim öğretmeni ve bir birey olarak müziğin insanın ruhsal dünyasına, duygusal becerilerine rahatlatici, dinlendirici, sakinleştirici etkisi olduğunu düşünüyorum. Sadece müzik sağaltım konusunda yeterli olmaz ancak müziğin destek unsuru olarak sürece dahil edilebileceği söylenilebilir. Daha önce çalıştığım otizm sınıflarında düşük volümde, yavaş ritimli enstrümantal müzik dinletisinin öğrencilerin üzerinde olumlu etkisini gözlemlemiştim.” ÖEÖ5

“Kimi öğrencilerin pekiştirici olarak sevdiği bir müzik bulunabilmektedir. Bundan kaynaklı istediğine ulaşma da önemli bir faktör olabilmektedir. Bazı öğrenciler ise müzikle sakinleşir. Bu çerçevede davranış sağaltımında müzik eğitiminin olumlu katkıları olduğunu söyleyebilirim.” ÖEÖ15

“Orta ağır zihinsel engelli öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri yaşayabiliyoruz ancak müziğin yatıştırıcı veya coşturucu özelliğinin çocuklardaki davranış problemleri konusundaki sıkıntılı süreçleri olumlu yöne çevirdiğini de gözlemleyebiliyoruz.”
MÖ4

“Ben bir müzik öğretmeni olarak problem davranışı olan otizmlı çocuklar üzerinde müziğin sakinleştirici etkisini gözlemledim ve daha mutlu olabildiklerini gördüm.” MÖ5

“Müzik dersi problemlı davranışı olan çocuklarda kendilerine güvenmelerine, sosyalleşmelerine ve sakinleşmelerine katkı sağlıyor ve bu sayede öğrencilerimizin davranışlarında da olumlu gelişme gösterdiklerini gözlemliyoruz.” MÖ6

“Öğrencilerin daha sakin ve dengeli davranmalarına yardımcı olabilir. Müzik dinleme veya icra etme süreçlerinde uzun süre odaklanma ve dikkat gösterme gereksinimi duyarlar, bu da genel olarak daha dengeli davranmalarına katkıda bulunabilir.” MÖ8

“Bizim uygulama okullarında yaptığımız müzik dersleri zihinsel engelli çocuklar için bir rahatlama alanı sunuyor. Davranış problemi gösteren çocuklarda genellikle müzik dersinde geldiklerinde bu probleminden arınabiliyor.” MÖ9

“Müzik davranış problemi olan öğrencilerin birçoğunda sakinleştirici etkisi kullanılarak öğrencinin bireysel ve grup eğitimlerine katılımlarını kolaylaştırabiliyor.” MÖ10

“Bunun yanında müziğin sakinleştirici ve rahatlatıcı etkisinin olması da problem davranışın azalmasına katkı sunuyor.” ÖEÖ8

“Davranış problemi olan öğrencilerimizin çoğu zaman müzik dersi esnasında rahatladığını, mutlu olduklarını gözlemledim. Öğrencilerin hepsinde olmasa da büyük kısmında etkili olduğunu söyleyebilirim.” RÖ4

“Çocuğunun müzik dinlerken eğlendiğini, zevk aldığını düşünüyorum. Müziğin aynı zamanda rahatlatıcı bir etkisi olduğunu da görüyoruz.” V3

Katılımcılar kaygı ve stres azalması bakımından müzik ve oyun dersinin etkilerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Müzik özellikle dinleme pratik yapma süreçlerinde stresi azaltabilir ve anksiyeteyi hafifletebilir. Öğrencilerin daha sakin ve dengeli davranmalarına yardımcı olabilir.” MÖ8

“Davranış problemlerinin çoğu stres kaynaklı ortaya çıkmaktadır. Müzik ve oyun dersi de bizim için stresimizi en yoğun şekilde attığımız bir ders. Yüksek ses ve ani hareketlere karşı aşırı duyarlı bir öğrencimiz olmadığı için bu ders bizim davranış problemlerimizi oldukça azaltıyor diyebiliriz.” ÖEÖ1

“Orta ağır zihinsel yetersizliği ve otizmi bulunan öğrencilerin oldukça fazla davranış problemlerine sahip olduklarını düşünürsek öğrencilerin hırçın olduğu anlarda veya stresli olduğu anlarda müziğin sakinleşmelerine yardımcı olduğunu ve problemi çözmede etkili olduğunu söyleyebilirim.” ÖEÖ2

“Müzik öğrencilerimizi sakinleştiriyor, kaygı ve korkuları azaltıyor. Stresleri hafıflıyor ve çevrelerine karşı daha hoşgörülü olabildiklerini gözlemliyoruz.” ÖEÖ7

“Müzik eğitimi de davranış problemlerinde kullanılacak bir yöntem olabilmektedir. Duygusal ifade becerilerini ve duygusal düzenlemeyi öğrencilerimiz müzik sayesinde geliştirebilir, stresi azaltabilir ve öz denetimlerini artırabilir. Bunlar da öğrencilerin problem davranış durumundan uzaklaşıp sağlıklı davranışlar sergilemelerine yardımcı olabilir.” ÖEÖ12

“Sadece özel çocuklarda değil tüm bireylerde müziğin yatıştırıcı bir etkisi var. Çocuk herhangi bir problem davranışının müzik sayesinde daha kolay aşabiliyor.” RÖ3

“Müzik eğitimi öğrencilerimizin okul ortamına alışmasını ve sevmelerini kolaylaştırarak öz güvenlerini artırmakta, korkularını unutturarak algı ve odak sürelerini artırmaktadır. Sonuç olarak müzik eğitimini bu noktalardaki desteği ile öğrencilerimizin özellikle kaygı durumundan oluşan problem davranışlarının azalmasında etkili olabilmektedir.” OM4

Katılımcılar enerji boşaltma açısından müzik ve oyun dersinin etkilerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Rahatlatici, ağır tempolu bir müzik o anki ruhsal durumu sakinleştirdiği gibi hareketli müzikler de enerjisini boşaltmasına yardımcı oluyor.” MÖ1

“Müzik problem davranışı olan öğrencilerin enerjilerini atabildiği bir alan oluyor. Öğrenciler müzik ile mutlu oluyor, saldırgan davranışlar gösteren öğrencilerin dikkati farklı bir alana olumlu bir şekilde yönlendirilmiş oluyor. Özellikle otizmlilerimiz için sakin, dingin şarkılar çocuğun ruhuna da sakinlik vermiş oluyor.” MÖ7

“Müzik sayesinde çocuğumun agresif hal ve tavırlarının daha pozitif bir hale büründüğünü, kimi zaman enerjisini boşaltabileceğini, kimi zaman da müziğin ahengi ile sakinleşebildiğini söyleyebilirim.” V6

Olumlu davranışı arttırıcı etkisi teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin motive olma üzerindeki etkisini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Bir de arkadaşlarıyla beraber dans edip şarkılara eşlik etmek, bir gruba dahil olduğunu hissetmek, onları motive ederek mutlu olmalarını sağlıyor ve o anki agresifliğinin seviyesini düşürerek öfke nöbetinin şiddetini azaltıyor.” MÖ1

“Müzik çocuğun bilişsel, duygusal, sosyal gelişimini desteklemekte ve daha iyi motive olabilen, empati kurabilen, kendini doğru bir şekilde ifade edebilen çocuklar müzik sayesinde olumlu gelişme gösterebilmektedir.” ÖEÖ10

“Birçok özel gereksinimli çocuğun yaşadığı problemler çoğu zaman bizde de olabiliyor. Ancak müzik sayesinde motivasyon sağlayıp birçok olumsuzluğun üstesinden gelebildiğimiz olmuştur. Örnek vermek gerekirse dişlerini fırçalamaya tepki veren çocuğumuz dişlerini fırçalamayı bir çocuk şarkısından öğrenip olumlu davranış sergilemeye başlamıştır. Başka bir örnek vermek gerekirse yemek vaktinin ne zaman olması gerektiğini yine şarkılar vasıtasıyla öğrenmemiz daha kolay olmuştur.” V1

Müzik ve oyun dersinin öğrencinin başarısızlık duygusundan arınarak bu durumun üstesinden geldiği konusunda şu ifade yer almıştır:

“Özel eğitimde davranış problemlerinin ortaya çıkmaması yani davranış ortaya çıkmadan önlenmesi önceliklidir. Müzik dersinde öğrencinin yapabileceği veya bildiği bir etkinlikle eğitime başlayıp öz güveni yerine geldikten sonra çalışmaya devam etmek bunu oldukça kolaylaştırıyor. Problem davranışın nedeninin öğrenciyle ilgilenilmesi veya alışmış olduğu başarısızlık duygusu olduğunu düşünürsek doğru yerden başlanmış bir müzik eğitiminin bu konuda etkili olduğunu düşünüyorum.” ÖEÖ4

Öğrencilerin sınıfa aidiyet hissetmeleri konusunda müzik ve oyun dersinin yardımcı olduğu ilgili şu ifadeler yer almıştır:

“Özel eğitim öğretmeni olarak davranış problemlerinin büyük kısmının sınıfa aidiyet hissetmemelerine bağlı olarak ortaya çıktığını düşünmekteyim. Müziğin sınıfta olumlu bir sınıf iklimi oluşturması sebebiyle öğrenciler sınıfa ait olma duygusunu hissedebilmekte ve problem davranışlarında da azalma olabilmektedir.” ÖEÖ14

Öğrencilerin okula uyum göstermeleri konusunda müzik ve oyun dersinin etki gösterdiği şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Müzik eğitimi öğrencilerimizin okul ortamına alışmasını ve sevmelerini kolaylaştırarak özgüvenlerini artırmakta, korkularını unutturarak ilgi ve odak sürelerini artırabilmektedir. Sonuç olarak müzik eğitimini bu noktalardaki desteği ile öğrencilerimizin özellikle kaygı durumundan oluşan problem davranışlarının azalmasında etkili olabilmektedir.” OM4

Olumsuz davranışı azaltıcı etkisi teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin dikkati bir noktaya çekme konusundaki etkisini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Çoğu zaman öğrencilerimiz davranış problemleri gösterdiğinde bir müzik açtığımızda dikkati problem davranıştan başka bir alana kayabilmekte ve öğrenciyi rahatlatabilmektedir. Bu tarz durumlarda müziğin etkisinden faydalanabildiğimizi düşünmekteyim.” ÖEÖ11

“Problem davranışların birçoğunun çocuğun sıkıldığı sinirli ve agresif olduğu durumlarda daha çok arttığını gözlemliyoruz. Müziğin ilgi çekici ve merak uyandırıcı olması çocuğun odak noktasını değiştiriyor ve dikkatini problem davranış yerine müziğe vermesini sağlıyor. Bunun yanında müziğin sakinleştirici ve rahatlatıcı etkisinin olması da problem davranışın azalmasına katkı sunuyor.” ÖEÖ8

“Müzik problem davranışı olan öğrencilerin enerjilerini atabildiği bir alan oluyor. Öğrenciler müzik ile mutlu oluyor, saldırgan davranışlar gösteren öğrencilerin dikkati farklı bir alana olumlu bir şekilde yönlendirilmiş oluyor. Özellikle otizmliler için sakin, dingin şarkılar çocuğun ruhuna da sakinlik vermiş oluyor.” MÖ7

“Müzik dersinde tekrarlanan ritim çalışmaları öğrencinin dikkatini o noktaya çekerek bazı öğrencilerde problemleri azaltabilmektedir. Özellikle ödüllendirme ile müzik dersinin işleyişine alışan öğrencilerde diğer arkadaşlarına uyum sağlama gözlenebilmekte ve çoğu zaman bu durum davranış problemini aşmakta da yarar sağlamaktadır.” MÖ3

“Müziğin orta ağır zihinsel öğrencilerin birçok alanda gelişimine katkısı olduğu kadar var olan olumsuz davranışlarını azaltma ve söndürmeye de büyük katkısı bulunmaktadır. Müzik, müzikli oyunlar ve öyküler aracılığıyla zihinsel yetersizliği olan bireylerin dikkati başka alana yönlendirildiğinde problem davranışlar azaltılabilmektedir.” RÖ1

Katılımcılar müzik ve oyun dersinin kriz anında rahatlama sağlamadaki etkisini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Çocuğumun bazı zamanlar kriz anları yaşadığı oluyor. Yaşanılan krizin şiddetine göre müziği dinleyip sakinleştiği oluyor. Ancak dediğim gibi kriz anı çok şiddetli ise müzikte bizim için bir kurtarıcı olmayabiliyor.” V5

“Bazen yaşadıkları bir öfke kontrolü zor bir hal alabilmektedir. Ancak müzik yaparken dikkatleri müziği ve etkinliğe yönelirken olumsuz davranışlar o an için sönebilmektedir. Aynı zamanda yaşadıkları bazı kriz anlarında da müzik onlara rahatlatıcı bir etki sağlayabilmektedir.” MÖ2

“Müzik özellikle dinleme pratik yapma süreçlerinde stresi azaltabilir ve anksiyeteyi hafifletebilir. Öğrencilerin kriz anlarında daha sakin ve dengeli davranmalarına yardımcı olabilir.” MÖ8

Katılımcılar müzik ve oyun dersinin öfke kontrolü üzerindeki etkisini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Müzik öğrencilere öfkelerini kontrol edebilme becerileri kazandırabilir. Ritim ve melodiler, öğrencilerin dikkatlerini çekerek sakinleşmelerine ve odaklanmasına yardımcı olurken bu durum olumlu davranış sergilemesi konusunda destek sağlayabilir.” RÖ2

“Duygusal ifade becerilerini ve duygusal düzenlemeyi öğrencilerimiz müzik sayesinde geliştirebilir, öfkelerini kontrol edebilir ve öz denetimlerini artırabilir. Bunlar da öğrencilerin problem davranış durumundan uzaklaşıp sağlıklı davranışlar sergilemelerine yardımcı olabilir.” ÖEÖ12

“Çok uzun zamanlardan beri müziğin sağlık gibi önemli alanlarda da kullanıldığı bilinmektedir. Özellikle psikolojide çok işe yaradığı görülmüştür. Müzikle tedavi de bilinen bir gerçektir müziğe odaklanmak stresi ve kaygıyı azaltırken kalp atış hızını da düşürür ve vücudu sakinleştirir. Bütün bunlar düşünüldüğünde öğrenciler üzerindeki problem davranışların stres kaynaklı, öfke kontrolünün kaybından oluştuğu anlarda müzik bir terapi olarak önemli bir araç haline gelmektedir.” ÖEÖ6

4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt sorusu olan “Paydaşların öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimleri açısından Müzik ve Oyun dersinden beklentileri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.5 'te verilmiştir.

Tablo 4.5. Paydaşların müzik ve oyun dersinden beklentilerine yönelik görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar
Bilişsel Alan Beklentileri	Öğrenmeyi Kolaylaştırma	MÖ1-MÖ4-MÖ9-V1-V5
	Öğrenmeyi Kalıcı Hale Getirme	MÖ1-MÖ4-MÖ 10-V1
	Eğlenceli Öğrenme	MÖ4-ÖEÖ3-ÖEÖ4-ÖEÖ6
	Konsantrasyon	MÖ8-ÖEÖ12-V6
	Güdülenme ve Motivasyon	ÖEÖ10-ÖEÖ12
	Disiplinler Arası İş Birliği	MÖ6-MÖ9- ÖEÖ2-ÖEÖ8-ÖEÖ10-ÖEÖ15-OM1-OM3-V1
	Problem Çözme Becerileri	MÖ8-RÖ2
Sosyal Alan Beklentileri	Uyum Becerileri	MÖ5-MÖ7-ÖEÖ5-ÖEÖ12-ÖEÖ13-RÖ3-V2
	Özgüven Gelişimi	ÖEÖ7-ÖEÖ12-OM3
	Katılımlı Etkileşim Süreci	MÖ1-MÖ9-RÖ4
	Günlük Yaşam Becerilerini Yardımcı Olması	MÖ3-V3
İletişim Becerisindeki Beklentileri	Dil Gelişimi	MÖ3-MÖ10-RÖ2-V2-V3-V4-V6
Davranış Sağaltımı Alanındaki Beklentileri	Problem Davranışı Azaltma	RÖ1-OM4
	Stresle Başa Çıkma	RÖ2-RÖ3
	Rehabilite Olma	OM2

Tablo 4.5 'te görüldüğü gibi katılımcıların öğrencilerin gelişimleri açısından müzik ve oyun dersinden beklentilerinin neler olduğu, diğer yandan da katılımcı içerisinde yer alan müzik öğretmenlerinin de müzik ve oyun dersinin öğrencilerin gelişimlerini desteklemek adına neler sunabilecekleri ile ilgili görüşleri dört tema altında toplanmıştır. Bunlar “Bilişsel alan beklentileri”, “Sosyal alan beklentileri”, “İletişim becerilerindeki beklentileri”, “Davranış sağaltımı alanındaki beklentileri” olarak sıralanmıştır.

Bilişsel alan beklentileri teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin öğrenmeyi kolaylaştırması ile ilgili şunları ifade etmişlerdir:

“Çocuğumun eğitimi açısından düşündüğümde birçok şeyi şarkılar ile daha kolay ve sıkılmadan öğrendiklerini söyleyebilirim. Müziğin bu yönünden daha çok faydalanılmasını beklerim.” V1

“Ben özellikle bireysel anlamda müziğin daha fazla etkin halde kullanılmasını isterim. Çünkü müzik ve video eşliğinde daha kolay öğrenme gerçekleşebiliyor. Bu yüzden öğretici konuların müzik derslerinde daha fazla kullanılmasını isterim.” V5

“Birçok öğretmenimiz derslerinde öğrenmeyi müzikli görsellerle dikkat ve ilgi çekici hale getirerek kolaylaştırdığını ifade ediyor. Bütün bunlar bize müzik eğitiminin ne kadar etkili bir araç olabildiğini de gösteriyor.” MÖ1

“Müzik eğitiminin öğrenciler açısından öğrenmeyi zevkli bir hale getirdiğini düşünüyorum. Özellikle ezberleme tekniğinde şarkıyla öğrenme, öğrenmeyi daha kolay ve eğlenceli hale getirdiği gibi kalıcı öğrenme de sağlanıyor.” MÖ4

Katılımcılar öğrenmeyi kalıcı hale getirmesi konusundaki beklentilerini ve öğrencilerin gelişimlerine neler sunulabileceğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Müzik eğitiminin öğrencilerin gelişimi açısından en büyük desteği, öğretimi ve öğrenmeyi zevkli, katılımlı bir etkileşim sürecine dönüştürerek kalıcı hale getirmesi yönünde verdiğini düşünüyorum.” MÖ1

“Müzik eğitimi özellikle orta ağır zihinsel engelli öğrencilerde büyük bir problem alanında teşkil eden iletişim becerilerinin ve dil konuşma becerilerini eğlenceli ve akılda kalıcı bir şekilde geliştirmeye destek olabilir.” MÖ10

“Müziği çocuklarımızın bütün gelişim alanlarına daha fazla katkı sunması açısından sayı sayma, harfleri öğrenme, renkleri öğrenme, mevsimler konusu gibi konuların daha akılda kalıcı yöntemler kullanılarak müzikle öğretilmesini faydalı bulabilirim.” V1

Katılımcılar öğrenmeyi eğlenceli hale getirmesi konusundaki beklentilerini ve öğrencilerin gelişimlerine neler sunulabileceğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Özel eğitim öğrencileri kendi başlarına keyifli vakit geçirmeyi çoğu zaman bilmiyor. Mesela müzik dinleyebilmek bile onlar için zor bir beceri olabiliyor. Halbuki bunu öğrenebilen çocuklar müziğe eşlik eder, ritim tutar, hatta dans ederek etkinlikten daha çok keyif alır. Benim müzik eğitiminden beklentim daha çok bu yönde yani eğlenceli vakit geçirebilmeleri yönünde.” ÖEÖ4

“Öğrencilerimizin bilişsel psikomotor, sosyal ve duygusal yönden gelişimlerini destekleyecek etkinliklerin daha eğlenceli ve ilgi çekici olacak şekilde müzik desteğiyle verilmesinin çok faydalı olacağını düşünmekteyim.” ÖEÖ3

“Olabildiğince renkli, eğlence içerikli, öğrenci odaklı ve basite indirgenmiş bir ders olması müzik eğitiminden beklentilerimdir.” ÖEÖ6

Katılımcılar öğrenme sürecinde konsantrasyon konusundaki beklentilerini ve öğrencilerin gelişimlerine neler sunulabileceğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Müzik duygusal ifadeye teşvik ettiği için öğrencilerin duygusal zekalarını geliştirmeye yardımcı olur. Bilişsel yeteneklerini geliştirebilir, problem çözme becerilerini artırabilir ve konsantrasyon seviyelerini artırabilir.” MÖ8

“Sosyal etkileşimlerinin artması, öz güvenlerinin yükselmesi, duygusal ifade becerilerinin güçlenmesi, dikkat ve odaklanma becerilerinin gelişimi ve öğrencilerin genel öğrenme motivasyonlarının artması açısından müzik eğitiminden faydalanabileceğimizi düşünüyorum.” ÖEÖ12

“Müziğin odaklanmasını kolaylaştırılmasını, duyu ve dil becerilerini geliştirmesini, sosyal çevre ile çok daha iyi bir uyum içerisinde davranışlar sergilemesini ve müziğe karşı son derece ilgili olan çocuğumun müzik sayesinde iyi bir yerlere gelmesini isterim.” V6

Katılımcılar güdülenme ve motivasyon konusundaki beklentilerini ve öğrencilerin gelişimlerine neler sunulabileceğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Müzik eğitimi severek, ilgiyle, aktif katılım ile bilişsel, sosyal, duygusal, psikomotor tüm alanlarda öğrencileri güdülemelidir.” ÖEÖ10

“Öğrencilerin genel öğrenme motivasyonlarının artması açısından müzik eğitiminden faydalanabileceğimizi düşünüyorum.” ÖEÖ12

Bilişsel alan beklentileri ve müzik ve oyun dersinin neler sunabileceği ile ilgili en çok beklentinin toplandığı konu disiplinlerarası iş birliği olarak ön plana çıkmıştır. Katılımcılar bu konudaki görüşlerini şu sözler ile ifade etmişlerdir:

“Bir öğretmen olarak müzik ve öğretimin iç içe geçtiği çalışmaları (video destekli şarkılar) daha yoğun olarak görmek isterim. Yani öğrenci hem müzik dinleyecek eğlenecek hem de kazanıma uygun olan bir konuyu öğrenecek. Örnek vermek gerekirse renk öğretimi konusunu öğrenciye kazandırırken Müzik ve oyun dersinin özel eğitim öğretmenin kazanımlarını destekleyerek ilerlemesi gerektiğini söyleyebilirim. Çocuklara yönelik daha çok şarkı, dans ve oyun içeriklerinin de belli bir düzen içerisinde kaynak olarak öğretmenlere kurumlar tarafından sunulması gerektiğini de düşünüyorum.” ÖEÖ2

“Mümkün olduğunca çok daha fazla duyunun çalıştırılması, diğer derslerde aldığımız kazanımlara müzik ve oyun dersi kazanımlarının paralel olması, çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olması müzik eğitiminden beklentilerim arasındadır.” ÖEÖ8

“Matematik, Türkçe gibi diğer derslerin eğitimine destek olabilir. Örneğin; harf, rakam öğretimi için müzik dersi katkı sağlayabilir.” MÖ6

“Sadece müzik ile ilgili konularda değil bununla bağlantılı diğer bütün derslerin öğretimi için müziğin kolaylaştırıcılığından faydalanılabilir. Sayı saymayı veya renkleri müzik eşliğinde çok daha basit bir şekilde akılda kalıcı olarak öğretebilirsiniz.” MÖ9

“Müzik eğitimi severek, ilgiyle, aktif katılım ile bilişsel, sosyal, duygusal, psikomotor tüm alanlarda öğrencileri güdülemelidir. Diğer yandan yapılacak olan müzik öğretim planları özel eğitim öğretmenlerinin amaçlarını desteklemelidir.” ÖEÖ10

“Eğitimin çok yönlü olması, öğrencileri en üst basamaklara çıkarabilecek seviyeyi getiren yöntem, teknik ve disiplinde olması, disiplinler arası yaklaşım da müzik eğitiminin de kullanılmasını beklentilerim arasında sayabilirim.” ÖEÖ15

“Okuldaki müzik ders saati sayısının amaçlarının çeşitlendirilerek artırılması ile öğrencilerin gelişimlerinin çok yönlü olarak desteklenmesini beklentilerim olarak söyleyebilirim.” OM1

“Diğer derslerine paralel olarak müzik eğitimi müfredatının destekleyici olmasını ve öğrencilerimizin birçok gelişim alanlarına katkı sunulmasını beklentilerim olarak sayabilirim.” OM3

“Müziği çocuklarımızın bütün gelişim alanlarına daha fazla katkı sunması açısından sayı sayma, harfleri öğrenme, renkleri öğrenme, mevsimler konusu gibi konuların daha akılda kalıcı yöntemler kullanılarak müzikle öğretilmesini faydalı bulabilirim.” V1

Katılımcılar problem çözme becerileri konusundaki beklentilerini ve öğrencilerin gelişimlerine neler sunulabileceğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Müzik duygusal ifadeye teşvik ettiği için öğrencilerin duygusal zekalarını geliştirmeye yardımcı olur. Bilişsel yeteneklerini geliştirebilir, problem çözme becerilerini artırabilir ve konsantrasyon seviyelerini artırabilir.” MÖ8

“Günlük yaşamda problem çözme becerilerine destek olması konusunda beklentilerim bulunmaktadır.” RÖ2

Sosyal alan beklentileri teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin uyum becerileri ile ilgili beklentilerini ve neler sunulabileceğini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Müzik eğitimi öğrencide duygu ve düşünsel anlamda olumlu etkiler sağlıyor. Bununla birlikte öğrencinin derste aktif katılımı sağlanarak öğrencinin eğlenerek öğrenmesine, rol yeteneğine katkı sağlamasına, ifade kabiliyetinin gelişmesine gibi farklı gelişim alanlarına katkı sağlamalıdır.” RÖ3

“Çocuğumun gelişimi açısından sosyalleşmesi, kendini ifade etme becerilerinin gelişmesi, özellikle kendini iyi hissetmesi müzik eğitiminden beklentilerim olarak söyleyebileceğim şeylerdir.” V2

“Sosyal etkileşimlerinin artması, öz güvenlerinin yükselmesi, duygusal ifade becerilerinin güçlenmesi, dikkat ve odaklanma becerilerinin gelişimi gibi birçok alanda müzik eğitiminden destek olmasını isterim.” ÖEÖ12

“Öğrencilerin sosyal etkileşimlerinin artacağı, kendilerini ifade etmelerini sağlayacağı, toplum tarafından kabul görecekt sosyal etkinlikler de görev alabilecekleri etkinliklere yönelik çalışmaların yapılmasını beklentilerim arasında sayabilirim.” ÖEÖ13

“Müzik eğitiminin çocuğun bilişsel sosyal psikomotor duygusal ve iletişim alanlarının tamamına destek verecek şekilde yapılmasının faydalı olacağını söyleyebilirim. Dolayısıyla da müzik eğitimi alan bir çocuğun bu alanlardaki becerilerinin gelişmesini bekleyebilirim.” ÖEÖ5

Katılımcılar öz güven gelişimi konusundaki beklentilerini ve öğrencilerin gelişimlerine neler sunulabileceğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Müziğin özel eğitimde çocuklarla iletişim kurmada faydalanılması gereken önemli bir ders olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerimiz müziğe karşı çok duyarlılar. Onların eğitimini destekleyen, onları sosyalleştiren, geliştiren ve toplum içerisinde öz güvenli olmalarını sağlayan en önemli unsurlardan birisinin müzik olduğunu düşünüyorum. Bütün bu alanlardaki gelişimlerinin özel eğitime uygun materyallerin çeşitlendirilmesi ile daha etkili bir eğitim süreci oluşabileceğini düşünmekteyim.” ÖEÖ7

“Sosyal etkileşimlerinin artması, öz güvenlerinin yükselmesi, duygusal ifade becerilerinin güçlenmesi, dikkat ve odaklanma becerilerinin gelişimi gibi birçok alanda müzik eğitiminden destek olmasını isterim.” ÖEÖ12

“Müzik eğitiminin öğrencilere öz güven kazandırmasını, grup çalışmalarına katılarak sorumluluk duygularının gelişmesini beklerim.” OM3

Katılımlı etkileşim süreci konusundaki beklentiler ve öğrencilerin gelişimlerine neler sunulabileceği şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Müzik eğitiminin öğrencilerin gelişimi açısından en büyük desteği, öğretimi ve öğrenmeyi zevkli, katılımlı bir etkileşim sürecine dönüştürerek kalıcı hale getirmesi yönünde verdiğini düşünüyorum.” MÖ1

“Müzik eğitiminin süresinin az ama daha sık yapılması öğrenciler açısından daha faydalı olacağını düşünüyorum. Etkinliklerin de artırılarak sosyal projeler ile birlikteliği destekleyerek yapılmasının isabetli olacağını söyleyebilirim.” RÖ4

Günlük yaşam becerilerine yardımcı olması açısından beklentiler ve öğrencilerin gelişimlerine neler sunulabileceği şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Orta ağır zihinsel engelli öğrencilerin uygulama okullarında eğitimi sadece davranışsal gelişimler şeklinde ilerlese de diğer okulların özel alt sınıflarında hafif düzey zihinsel engelli öğrencilerin davranışlarında müzik sayesinde büyük değişimler gösterdiklerini gözlemledim. Bilişsel, duyuşsal, günlük yaşam becerileri, konuşma gibi konularda müzikle birlikte yapılan etkinliklerin faydaları öğrenciler için çok büyük bir adımdır.” MÖ3

“Müzik eğitiminin çocuğumun bütün gelişim alanlarına desteği olmasını beklerim. Özellikle bağımsız yaşayabilme becerilerini destek olmasını ve kendisini rahatça ifade edebilmesi açısından etkilerini görmek isterim.” V3

İletişim becerisindeki beklentiler teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin dil gelişimine etkisi ile ilgili beklentilerini ve neler sunulabileceğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Çocuğumun gelişimi açısından sosyalleşmesi, kendini ifade etme becerilerinin gelişmesi, özellikle kendini iyi hissetmesi müzik eğitiminden beklentilerim olarak söyleyebileceğim şeylerdir.” V2

“Müzik eğitiminin çocuğumun bütün gelişim alanlarına desteği olmasını beklerim. Özellikle bağımsız yaşayabilme becerilerini destek olmasını ve kendisini rahatça ifade edebilmesi açısından etkilerini görmek isterim.” V3

“Çocuğumun konuşma becerisinin gelişmesini en azından kendini ifade edebilmesini isterdim. Keşke bu konuda müziğin çok daha faydası olabilse...” V4

“Müziğin odaklanmasını kolaylaştırılmasını, duyu ve dil becerilerini geliştirmesini, sosyal çevre ile çok daha iyi bir uyum içerisinde davranışlar sergilemesini ve müziğe karşı son derece ilgili olan çocuğumun müzik sayesinde iyi bir yerlere gelmesini isterim.” V6

“Müzik eğitimi özellikle orta ağır zihinsel engelli öğrencilerde büyük bir problem alanında teşkil eden iletişim becerilerinin ve dil konuşma becerilerini eğlenceli ve akılda kalıcı bir şekilde geliştirmeye destek olabilir.” MÖ10

“Bilişsel anlamda gelişimlerini desteklemek, dil ve konuşma becerilerini güçlendirmek, günlük yaşamda problem çözme becerilerine destek olması konusunda beklentilerin bulunmaktadır.” RÖ2

Davranış sağaltımı alanındaki beklentileri teması altında katılımcılar müzik ve oyun dersinin problem davranışı azaltması konusundaki beklentilerini ve neler sunulabileceğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Müzik eğitiminden öğrencilerimizin; ilgi, odaklanma, algı durumlarının gelişmesine katkı sunmasını, olumsuz davranışların sönmesine destek vererek olumlu davranışların kazanılmasını kolaylaştırılmasını beklerim.” OM4

“Orta ağır düzeyde yetersizliği olan öğrenciler düşünüldüğünde müzik dinleme becerisinin öğrencilere kazandırılması birçok olumlu katkı sağladığı gibi öğrencilerde bulunan olumsuz davranışları da azaltabilir bu sebeple öğrencilerin düzeylerine yapılacak müzik dinleme çalışmaları, müziksel öykü çalışmaları, müzik terapileri öğrencilerin birçok gelişim alanına katkı sağlar ve iletişimlerini de geliştirebilir.” RÖ1

Stresle başa çıkmaya yardımcı olması açısından beklentiler ve öğrencilerin gelişimlerine neler sunulabileceği şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Müzik eğitimi öğrencide duygu ve düşünsel anlamda olumlu etkiler sağlıyor. Bununla birlikte öğrencinin derste aktif katılımı sağlanarak öğrencinin eğlenerek öğrenmesine, rol yeteneğine katkı sağlamasına, stresini azaltabilmesine ifade kabiliyetinin gelişmesine gibi farklı gelişim alanlarına katkı sağlamalıdır.” RÖ3

“Müzik eğitiminden öğrenciler açısından öz güvenlerini arttırmak, duygusal olarak rahatlayarak stresle başa çıkmalarına destek olmak...” RÖ2

Müzik ve oyun dersinin rehabilite edici yönünden faydalanılması konusundaki beklentiler şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“Okulumuzdaki orta ağır zihinsel ve otizimli öğrencilerimiz sinir krizleri veya bazen sebebini çoğu zaman anlamakta zorlandığımız hırçınlıkları dolayısıyla zaman zaman aşırı tepkiler vermektedirler. Bu gibi problem davranışların olduğu zamanlarda müziğin sakinleştirici ve rahatlatıcı etkilerinin olumlu sonuçlar verdiğini düşünüyorum.” OM2

4.1.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt sorusu olan “Paydaşların Müzik ve Oyun dersinin öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimleri açısından daha verimli ve etkili olması için önerileri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6. Paydaşların müzik ve oyun dersine yönelik önerileri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar
Müzik Öğretmenlerine Yönelik Öneriler	ÖEÖ ile İş Birliği İçinde BEP Yapılmalı	MÖ3-ÖEÖ6-ÖEÖ12-ÖEÖ15
	Öğrenciler Detaylı Tanınmalı	OM3
	Müzikli Öykülerden Faydalanılmalı	ÖEÖ10
	Oyunlu Öğretime Ağırlık Verilmeli	ÖEÖ11-V6
	Disiplinler Arası Eğitim Öncelikli Olmalı	ÖEÖ14-RÖ4-OM4-V5
	Öğrenme Hızına Dikkat Edilmeli	ÖEÖ15
	İletişim-Dil Becerilerini Desteklemeli	RÖ1
	Farklı Öğrenme Stillerine Göre Yöntemler Geliştirilmeli	RÖ2-OM2
	Grup Aktivitesi Artmalı	RÖ2-V3-V2-V4
	Veliler ile Birlikte Etkinlikler Olmalı	OM1
	İçerikler Çoğaltılmalı	ÖEÖ2
MEB’e Yönelik Öneriler	Müzik Sınıfı Olmalı	MÖ9-MÖ1
	Materyal Temini Sağlanmalı	MÖ2-MÖ3-MÖ4-ÖEÖ5-V6
	Her Kademedeki Müzik Öğretmeni Girmeli	MÖ5-ÖEÖ2-ÖEÖ7-ÖEÖ8-ÖEÖ13-V5
	Ders Kitabı Düzenlenmeli	MÖ6
	Uzmanlarca Dijital İçerik Sağlanmalı	MÖ6-MÖ7
Okul İdaresine Yönelik Öneriler	Ders Saati Artmalı	V1
	Branş Derslerinde Seviye Sınıfları Olmalı	MÖ4
Akademik Kurumlara Yönelik Öneriler	Ders Saati Farklı Günlere Yayılmalı	ÖEÖ4
	Müzik Öğretmenleri Stajı Özel Eğitimde Yapılmalı	MÖ1
	Özel Eğitim ile İlgili Müzik Öğretmenlerinin Lisans Eğitimi İyileştirilmeli	MÖ1-MÖ9-ÖEÖ9

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi katılımcıların öğrencilerin gelişimlerinin daha verimli ve etkili olabilmesi açısından müzik ve oyun dersine yönelik önerilerinin neler olduğu ile ilgili görüşleri dört tema altında toplanmıştır. Bunlar “Müzik öğretmenlerine yönelik öneriler”,

“MEB’e yönelik öneriler”, “Okul idaresine yönelik öneriler”, “Akademik kurumlara yönelik öneriler” olarak sıralanmıştır.

Müzik öğretmenlerine yönelik öneriler teması altında katılımcılar özel eğitim öğretmenleri ile iş birliği içinde BEP yapılması gerektiğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Ayrıca özel eğitim öğretmenleri ile iş birliği içerisinde bireyselleştirilmiş eğitim planlarının hazırlanmasına özen gösterilmelidir. Planlanan müzik derslerine girmeden öncelikli olarak destek eğitim alan öğrenciler ve engel türlerine göre ayrılan engelli öğrencilerin detaylı bir şekilde tanınmasının ve onlarla önceden iletişim kurularak eğitim almalarının çok daha verimli olacağını düşünmekteyim.” MÖ3

“Müzik dersi müfredatının orta ağır ve otizmlili çocuklar için özellikle en ağır çocuğun bile etkinliklere katılımının sağlanabileceği şekilde düzenlenmesi gerektiğini önerebilirim.” ÖEÖ6

“Bireysel ihtiyaçlara uygun planlama, müzik ve oyun derslerinde çoklu duygusal yöntem kullanılarak öğrenmeye destek verebilir. İşbirlikçi öğrenme kullanılarak diğer derslerde müzik ve oyun dersinden yardım alıp öğrencilerin öğrenmeleri desteklenebilir.” ÖEÖ12

“Her öğrenci için dikkatle iş birliği ile hazırlanan BEP programlarının uygulanması, bireysel farklılıkların önemsenmesi gereklidir. Bu açıdan öğrencilerin bireysel öğrenme hızına göre öğretim planlarının yapılmasını önerebilirim.” ÖEÖ15

Müzik öğretmenlerine yönelik olarak öğrencilerin detaylı bir şekilde tanınması gerektiği konusundaki önerilerde şunlar ifade edilmiştir:

“Öncelikle öğrenci düzeyi çok iyi belirlenmelidir. Hedef davranışlar net olmalıdır. Öğretim yöntem ve teknikleri ile öğretim araç ve gereçleri öğrenciye uygun olmalıdır. Eğitim ortamının öğrenciye uygun olarak düzenlenmesi, dikkat çekme ve güdülenme gibi konulara özen gösterilmesi ve bütün eğitim süreci sonucunda geri dönüt sağlayacak bir değerlendirme verisinin oluşmasını önerilerim olarak sunabilirim.” OM3

Müzik ve oyun dersinde müzikli öykülerden yararlanılması ile ilgili şu sözler yer almıştır:

“Kısa öyküler müzikle desteklenmiş bir hale getirilip o şekilde dinlenmesi, öykülerin müzik dans ve hareketlerle canlandırılması müzik eğitimi daha verimli hale getirebilir.”
ÖEÖ10

Müzik ve oyun dersi sürecinde oyunlu eğitimlere ağırlık verilmesi ile ilgili şu öneriler yer almıştır:

“Oyun her öğrencinin gelişimi açısından önemli olduğunu düşündüğüm bir alan. Oyuna müzik eşlik ettiğinde ise yapılacak çalışmaların görev olmaktan çıkıp eğlenceli bir hal alacağını, öğrencileri gizli öğretim yapılarak verilecek olan öğretim hedeflerine daha kalıcı ve aktif bir şekilde ulaştıracağını düşünüyorum.” ÖEÖ11

“Müzik aletlerinin çeşitliliğinin artırılabilmesi, müziğin ön planda olduğu daha farklı oyun türlerinin geliştirilmesi çocuklarımız için faydalı olabilir diye düşünüyorum.” V6

Disiplinlerarası iş birliği içerisinde müzik ve oyun dersinin işlenmesi konusundaki öneriler şu şekildedir:

“Müzik ve oyun dersinin öğrencilerin gelişim alanlarında daha verimli ve etkili olması adına müzik öğretmenlerimizin de disiplinlerarası yaklaşımla bütün derslere katkı sağlayabilecek müfredat düzenlemelerini yapmalarının fayda sağlayacağını düşünüyorum.”
ÖEÖ14

“Müzik ve oyun derslerinde diğer tüm derslerin kazanımlarının öğretilmesinde özel eğitim öğretmenlerimiz ile iş birliği sağlanarak ortak bir anlayış çerçevesinde bir program geliştirilmesinin daha etkili olabileceğini düşünüyorum.” OM4

“Çocuklarımızın nesnelere tanıması, kavramları öğrenmesi, dil gelişimi gibi alanlardaki eğitimlerinin çok küçük yaşlarda başlanması kritik bir önem arz ediyor. Bu konuda müzik eğitiminin diğer dersleri desteklemesi gerektiğini söyleyebilirim.” V5

Öğrenme hızına dikkat edilmesi gerektiği ile ilgili şu öneriler yapılmıştır:

“Öğrencilerin bireysel öğrenme hızına göre öğretim planlarının yapılmasını önerebilirim. Her öğrenci için dikkatle iş birliği ile hazırlanan BEP programlarının uygulanması, bireysel farklılıkların önemsenmesi gereklidir.” ÖEÖ15

İletişim dil becerisinin desteklenmesi gerektiği ile ilgili şu sözler yer almıştır:

“Müzik derslerinin özel eğitim gerektiren orta ağır düzeyde öğrencilerin ruh ve bedenlerini dinlendirme, insanlarla iletişim kurmalarını destekleme, müziğin iyileştirici gücünü kullanarak rehabilite etmede de bir araç olarak kullanılmasının faydalı olabileceğini düşünmekteyim.” RÖ1

Farklı öğrenme stillerine göre yöntemler geliştirilmesi gerektiği konusunda şu öneriler yer almıştır:

“Her öğrencinin bireysel ihtiyaçlarını ve yeteneklerine uygun bir ortam sağlamak önemlidir. Müzik ve oyun aktivitelerini çeşitlendirilebilir ve öğrencilerin farklı öğrenme stillerine uygun yöntemler kullanarak bireysel eğitim programları hazırlanarak herkesin katılımını sağlayabiliriz.” RÖ2

“Her ne kadar müzik alanında çok detaylı bilgiye sahip olmasam da bir eğitimci olarak değerlendirdiğimde farklı teknikler uygulanarak öğrencilerimizin enstrüman kullanabilmelerinin yollarının aranması gerektiğini düşünüyorum.” OM2

Müzik ve oyun dersinde grup aktivitesinin artırılması ile ilgili şu öneriler yer almıştır:

“Dersleri etkileşimli ve katılımcı bir şekilde tasarlamak önemlidir. Öğrencilere enstrüman çalma, şarkı söyleme, dans etme gibi fırsatlar sunarak aktif katılımı teşvik edebiliriz. Oyunlar ve grup aktiviteleri de öğrencilerin birlikte çalışma, iletişim kurma ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.” RÖ2

“Çocuğumun daha sosyal olabilmesi için sosyal aktivitelerin daha fazla olacağı müzikli etkinliklerin iyi olacağını düşünüyorum.” V3

“Yaşına ve becerisine uygun herhangi bir çalgı aletiyle kaliteli zaman geçirmesi sosyalleşmesi ve kendini daha iyi ifade edebilecek yöntemlerle desteklenmesi bizler için yeterlidir.” V2

“Çocuklarımızın daha eğlenerek, severek, katılım göstererek sosyal alana uyum sağlayabilmeleri için sosyal alandaki aktivitelerin artmasını istiyorum.” V4

Veliler ile yapılacak etkinliklerin önerildiği şu sözler ifade edilmiştir:

“Özel gereksinimi olan öğrenci velileri ile düzenlenecek etkinliklerin çok verimli etkileri olabileceğini düşünerek böyle bir tavsiyede bulunabilirim. Yine bu alanda toplumsal farkındalığının artmasına yönelik müzikli oyunlu geniş kapsamlı etkinliklerin düzenlenmesini önerebilirim.” OM1

Müzik ve oyun ders içeriklerinin çoğaltılması gerektiği yönünde şu öneriler yer almıştır:

“Daha çok içerik üretilmeli. Her öğrencinin çalabileceği çok çeşitli enstrümanların olması gerektiğini düşünüyorum.” ÖEÖ2

MEB’ e yönelik öneriler teması altında katılımcılar müzik sınıfı konusundaki önerilerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Özel eğitimde müzik dersinin daha etkili ve verimli olması tatbikî bu tarz okulların müzik sınıflarına yapacakları yatırımla doğru orantılı olarak artacaktır. Zihinsel engelli çocukların dikkatini çekebilecek ve onların da kolaylıkla kullanabilecekleri müzik aleti temin etmek dersin kalitesini artıracaktır.” MÖ9

“Bir de bu tür okullarda müzik dersleri verimliliğinin artması için biz öğretmenlere atölye ve malzeme tahsis edilmesi çok önemli bir gereklilik arz ediyor.” MÖ1

Müzik ve oyun dersinde kullanılacak materyallerin temin edilmesi gerektiği yönünde şu öneriler yer almıştır:

“Öğrencilerin gelişim alanlarında daha verimli ve etkili olmasını sağlayabilmek adına müzik derslerini eğlenceli ve sürekli aktif halde işlemek gerektiğine inanıyorum. Onları sıkmadan farklı materyaller kullanarak derse ilgilerini artırmak gerektiğini söyleyebilirim.” MÖ2

“İkinci bir konu da ne yazık ki özel eğitim okullarında branş dersleri için yeterli, uygun ve donanımlı ders atölyelerinin hatta materyallerinin olmaması da derse daha az verimli işlememize sebep oluyor. Bahsettiğim bu koşullar sağlandığında özel eğitim okullarında üst düzeyde başarılı öğrenci yetiştirmenin mümkün olabileceğini düşünüyorum.” MÖ4

“Gerekli çevresel düzenlemenin yani bir müzik atölyesinin dersin içeriğine uygun şekilde düzenlenip ders için gerekli olan materyal desteğinin sağlanması koşuluyla dersin konu ve hedeflerine uygun şekilde işlenmesi bu dersin öğrenci üzerindeki etkisini ve verimini artıracaktır.” ÖEÖ5

“Müzik aletlerinin çeşitliliğinin artırılabilmesi, müziğin ön planda olduğu daha farklı oyun türlerinin geliştirilmesi çocuklarımız için faydalı olabilir diye düşünüyorum.” V6

Katılımcılar müzik öğretmenlerinin en alt kademe olan anasınıfından başlayarak derslere girmesi gerektiği yönündeki önerilerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Ben bir müzik öğretmeni olarak kesinlikle okul öncesinden müzik eğitimine başlanması gerektiğini yetenekli öğrencilerin yönlendirilmesi gerektiğini söyleyebilirim. Ortaokul döneminde başlayan müzik eğitiminin çok geç olduğunu düşünüyorum.” MÖ

“Müzik ve oyun derslerinin müzik branş öğretmeni tarafından I. Kademededen itibaren okutulması gerektiğini düşünüyorum.” ÖEÖ2

“Müzik dersinin birinci kademe de branş öğretmenleri tarafından okutulmaya başlanacak müfredatın özel eğitimin bütün kademelerinde olması gerektiğini düşünüyorum. Öğrencilerimizin çok küçük yaşlarda müzik etkinlikleriyle bilişsel ve duygusal gelişimlerinin desteklenmesinin önemli olduğunu düşünmekteyim.” ÖEÖ7

“Müzik eğitiminin ikinci ve üçüncü kademe de değil de okul öncesi dönemden başlaması gerektiğini düşünmekteyim. Müzik derslerine her kademe de branş öğretmenlerinin girmesi, okullarda müzik atölyelerinin ve enstrüman çeşitliliğinin olması, kazanımlar seçilirken sınıf öğretmenlerinin de fikirleri alınarak ortak kazanımların seçilmesini önerilerim olarak söyleyebilirim.” ÖEÖ8

“Öğrencilerin gelişim alanlarında daha etkili ve verimli bir eğitim sürecinin olması için bu derslere özellikle müzik branş öğretmenlerinin girmesi gerektiğini, hatta ana sınıftan başlayarak bütün eğitim kademelerinde branş öğretmenlerinin girmesi gerektiğini düşünüyorum.” ÖEÖ13

“Çocuklarımızın nesnelere tanınması, kavramları öğrenmesi, dil gelişimi gibi alanlardaki eğitimlerinin çok küçük yaşlarda başlanması kritik bir önem arz ediyor. Bu konuda müzik eğitiminin diğer dersleri desteklemesi gerektiğini söyleyebilirim. Bu yüzden eğitim kademesinin en altındaki ana sınıftan itibaren alana hâkim müzik branş öğretmenleri tarafından girmelerini gerektiğini söyleyebilirim.” V5

Müzik ve oyun dersi kitabının içeriklerinin düzenlenmesi gerektiği ile ilgili şu sözler ifade edilmiştir:

“Ders kitabındaki etkinliklerin çoğu çocukların düzeyine uygun olmadığı için daha uygun hale getirilmelidir.” MÖ6

Müzik ve oyun dersinde kullanılmak üzere uzmanlarca oluşturulacak dijital içeriklerin sağlanması gerektiği yönünde şu öneriler yer almıştır:

“Ayrıca özel eğitim müzik öğretmenleri için etkinlik videolarının olduğu bir internet sitesi kurulabilir.” MÖ6

“Müzikli oyunların oynanacağı alanların oluşturulması, ritim ve müzik aletlerinin öğrencilerin gelişimlerine uygun olarak nasıl üretileceğine dair uzman kişilerce örnekler oluşturulması, ritim çalışması örneklerinin EBA gibi platformlar üzerinde müzik öğretmenlerine dijital içerikler olarak sunulması daha verimli ve etkili bir eğitimi beraberinde getirecektir.” MÖ7

Müzik ve oyun ders saatinin artması yönündeki öneri şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Müzik derslerinin saatinin daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü öğrendikleri şeyleri daha kolay ve kalıcı şekilde öğrenebiliyorlar. Mesela balığın suda yüzdüğünü, kurbanın zıplayarak gittiğini diğer hayvanların nasıl sesler çıkardığını müzik sayesinde daha kolay bir şekilde çocuğumuzun öğrendiğini biz yaşayarak gördük. Bu açıdan müziğin çocuğunuzun temel derslerine de destek olabilecek şekilde ders konularının müzik öğretmeni tarafından seçilmesinin faydalı olabileceğini düşünüyorum.” V1

Okul idaresine yönelik öneriler teması altında branş derslerinde seviye sınıfları yapılması gerektiği ile ilgili öneri şu şekilde yer almıştır:

“Özellikle özel eğitim okullarında branş derslerinde seviye sınıfları yapılması gerektiğini düşünüyorum. Aynı sınıftaki bazı çocuklar müzik dersini çok seviyor, yeteneği ve ilgisi oluyor, yapılan dans, oyun gibi etkinliklere katılım gösteriyor. Ancak bu sırada diğer çocuklar pasif durumda kalabiliyor. İsteksiz olan çocukları derse katmaya çalışırken istekli ve yetenekli olanlarda ise istediğim düzeyde ilerleme gösteremiyor. Bu konu özellikle otizm sınıflarında daha fazla yaşanıyor. Sesten rahatsız olan çocuklar için başka bir yöntem geliştirmeye çalışırken aynı sınıfta davul çalmak isteyen çocuklar için başka bir yöntem geliştiriyorum. Her öğrenci için mecburi o saatte derse katılmayı doğru bulmuyorum. Bunun yerine aynı saat içerisinde müziğe ilgili çocuk müzik dersinde, resim dersine ilgi duyan çocuk resim dersine katılır ise daha güçlü bir etkileşim ve o dersler için olumlu bir ilerleme sağlanabilir.” MÖ4

Müzik ve oyun ders saatlerinin haftalık ders çizelgelerinde farklı günlere ve saatlere yayılması gerektiği şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Dersin daha verimli ve etkili olabilmesi için öğrencilere daha sık tekrar etme imkânı verilmelidir. Haftada 3 ders saati olan müzik ve oyun dersi haftanın farklı günlerine yayılarak haftada 3 kez tekrar etme fırsatını bulur.” ÖEÖ4

Akademik kurumlara yönelik öneriler teması altında müzik öğretmenlerinin üniversitedeki staj dönemlerinde özel eğitim okullarında görev almaları gerektiği konusundaki öneri şu şekilde yer almıştır:

“Müzik ve oyun dersinin öğrencilerin gelişim alanlarında daha verimli ve etkili olabilmesinin bizim lisans ve sonrası eğitimimiz ile doğru orantılı olduğunu düşünüyorum. Eğer üniversite eğitim sürecimde, staj yaptığım dönemde, özel eğitim okullarındaki müzik dersinden, buradaki çocuklarımızın düzeylerinden haberim olsaydı kendimi bu alanda geliştirirdim. 14 yıllık meslek hayatında bu tür okullardaki müzik dersi varlığından bile 5-6 yıldır haberim var.” MÖ1

Müzik öğretmenlerinin özel eğitim konusunda lisans döneminde daha donanımlı şekilde yetiştirilerek mezun olmaları gerektiği yönünde şu öneriler yer almıştır:

“Ayrıca müzik öğretmenleri olarak kendi bölümümüzde özel gereksinimli çocukların eğitilmesi ile ilgili bir ders olmalı. Bu sayede bizlerde bu tarz okullarda çalışırken daha donanımlı ve faydalı olabiliriz.” MÖ9

“Kesinlikle alanında iyi yetişmiş müzik öğretmenleri olması çok önemli ancak bununla beraber müzik öğretmenlerinin lisans dönemlerinde kesinlikle özel eğitimle tanışmaları gerektiğini düşünüyorum. Bu iki unsur birleştiğinde özel eğitimde daha verimli öğrenimler sağlanacaktır.” ÖEÖ9

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada Özel Eğitim Uygulama Okullarındaki müzik ve oyun dersinin öğrenciler üzerindeki etkileri paydaşların perspektifinden incelenmiştir. Çalışma Konya ilindeki Özel Eğitim Uygulama Okullarının II. ve III. Kademesini kapsamaktadır. Çalışma kapsamında bu okullarda görevli müzik öğretmeni, özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmen, okul müdürü ile öğrenci velilerini kapsayan geniş bir perspektiften müzik ve oyun dersinin etkileri hakkında bilgiler elde edilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgularda müzik ve oyun dersinin bilişsel alandaki etkilerine yönelik olarak öğrencilere kolay, kalıcı, hızlı öğrenmede destek olduğu, hafıza kullanımlarına ve problem çözme becerilerine katkı sunduğu, komut alma, yönerge takibi ve odaklanma gibi alanlarda gelişimlerinin desteklediği paydaş görüşleri neticesinde tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiği zaman orta ağır zihinsel öğrenciler ile ilgili özellikle bilişsel açıdan değerlendirme yapılabilecek detaylı veri oluşturan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ancak genel çerçevede bilişsel düzeyde müzik eğitiminin öğrencilere faydalı olduğu konusunda değerlendirme yapan çalışmalar bulunmaktadır (Baydag, 2020; Yılma 2014; Rodriguez ve Larson 2017). Bu araştırmanın bulgularının örtüşmediği sonuçların olduğu bir araştırmada ise müzik dinlemenin öğrenme üzerindeki etkisi konusunda deney ve kontrol grubu oluşturulmuş, araştırmacı rastgele ikiye ayırdığı dört ile altı yaş aralığındaki orta zekâ geriliği olan denek öğrencilerde müzik faaliyetlerinin öğrenme üzerindeki etkisini saptamaya çalışmıştır. Araştırmanın sonucunda ise motor becerilerinde ve başarı durumlarında anlamlı bir fark olmadığını tespit ettiğini belirtmiştir (Kurt, 2006).

Araştırmanın ikinci alt problemindeki bulgularda müzik ve oyun dersinin sosyal gelişim alanında öz güven gelişimi, duygu kontrolü, çevreye uyum ve topluma aidiyet gibi konuların yanında iş birliği içinde çalışmalarda uyum gösterebilmelerine katkı sunduğu paydaşlar tarafından belirtilmiştir. Özel gereksinimli bireylerin ve ailelerinin en büyük problemlerinin sosyal alanda yaşadığı sıkıntılardan oluştuğu düşünüldüğünde müzik ile yapılan etkinliklerin öğrencilerin toplumda görünürlüklerinin artmasına ve grup ile yapılan etkinliklerde kendilerini değerli hissetmelerine katkı sağladığı belirtilmiştir. Bu çalışmanın bulgularına benzer nitelikte Baydag (2020) çalışmasını müzik, engellilik ve eğitim perspektifini baz alarak yürütmüştür.

Çalışmada elde edilen bulgularda müziğin iyileştirici etkisi olduğundan, motivasyonu artırdığından, gruba dâhil olma duygusunu kazandırabildiğinden, öz güveni geliştirdiğinden, insanlar arasındaki iletişimi kuvvetlendirdiğinden, engellilerin ruhsal ve fiziksel anlamda gelişimlerine katkı sunduğundan bahsetmiştir. Sakarkaya (2018) çalışmasında ulaştığı bulgularda; hafif düzeydeki zihinsel engelli öğrenciler üzerinde sosyal yeterlilik düzeylerinde değişiklik olmadığını ancak olumsuz sosyal davranışlarda azalmaya yönelik bulgular saptandığını belirtmiştir. Bunun yanında hafif düzeydeki zihinsel engelli öğrencilerin toplum içerisine daha kolay entegre olma, kabul görme ve sosyalleşme gibi ihtiyaçlarının karşılanmasında müzik eğitiminin etkili bir eğitim aracı olarak kullanılabileceğini de söylemiştir. Ayrıca otizm tanısı almış bir çocuğun müzik çalışmalarına verdiği tepkilerin kayıt altına alındığı araştırmada yapılandırılan bir ortamda katılımcının müzik çalışmalarına istekli ve bağımsız olarak katıldığı, müzik çalışmalarına sosyal açıdan olumlu yönde tepkiler verdiği söylenmiştir (Gökmen, 2010).

Araştırmanın üçüncü alt probleminde müzik ve oyun dersinin öğrencilerin psikomotor alanda ince ve kaba kas gruplarındaki gelişimlerine destek olunmasının yanı sıra denge ve refleks gelişimlerinin olumlu yönden etkilendiği belirtilmiştir. Ders sürecinde yapılan video destekli etkinliklerde öğrencilerin eğlenerek hem sosyalleştikleri hem de oyun ve danslar sayesinde ince ve kaba motor becerilerine katkıda bulunduğu belirtilmiştir. Zihinsel engelin yanında fiziksel engele sahip olan öğrencilerin de yapılan müzik ve oyun dersindeki özellikle ritim etkinlikleri sayesinde el göz koordinasyonlarının geliştiği belirtilen önemli bir husus olarak yer almıştır. Alanyazın araştırmasında yurt içi kaynaklarda müzik ve oyun dersinin psikomotor alandaki etkisinin incelendiği bir çalışma olmamasına rağmen yurt dışı kaynaklarda bazı çalışmalara rastlanılmıştır. Müzik yoluyla bütünleştirme terapisi uygulaması yapılmış ve çalışma sonucunda bulgularımızı destekler nitelikte psikomotor alana katkı sunulduğundan bahsedilmiştir (Rodrigues ve Larson, 2017). Psikomotor alanda bu araştırmanın bulgularının örtüşmediği başka bir araştırmada ise bilgisayar destekli bir program ile özel eğitimdeki müzikle terapi alanı incelenmiş, araştırma sonucunda özel çocuklar üzerinde iletişim becerilerini, kişilerarası becerilerini, duygusal tepkilerini bilgisayar destekli programlar sayesinde geliştirebildiğini ancak hareket koordinasyonu üzerindeki etkisinin az olduğunu belirtmiştir (Yin, 2019).

Araştırmanın dördüncü alt probleminde müzik ve oyun dersinin öğrencilerin davranış problemi sağaltımına etkisi konusunda paydaşlardan alınan veriler ışığında üç önemli başlık

ortaya koyulmuştur. Bunlar problem davranışı önleyici, olumlu davranışı artırıcı ve olumsuz davranışı azaltıcı etki olarak tespit edilmiştir. Müzik ve oyun dersinin öğrencilerin sakinleşebilmesi, kaygı durumunu azaltabilmesi ve enerjilerini boşaltabilmeleri açısından problem davranış daha oluşmadan söndürebildiği tespit edilmiştir. Paydaşların öğrencilerin bu ders ile motive olabildikleri, kendilerini sınıfa ait hissettikleri, okula uyum gösterdikleri ve başarısızlık duygusundan arındırabilmesini söylemesi yönüyle de olumlu davranışların artırıldığı ortaya koyulmuştur. Olumsuz davranışın azaltılması konusunda dikkati bir noktaya çekerek kriz anında rahatlamamanın da davranış sağaltımı açısından etkili olduğu tespitler arasında yer almıştır. Bu çalışmadaki bulguları destekler nitelikte Gómez-Zapata vd. (2021) Kolombiya'daki 23 yıllık geçmişi olan eğitim programının sonuçlarının ele alındığı müziğin ruhu dinlendirme üzerindeki etki alanını incelediği araştırma sonuçlarına bakıldığında müzik eğitimi ile sosyal alandaki çatışma eğilimine girme oranındaki azalmadan, iyi bir yaşam kalitesine ulaşmada önemli bir etkiye sahip olduğundan, insan ruhuna ve duygularına olumlu yöndeki katkılarından bahsedilmektedir.

Araştırmanın beşinci alt probleminde paydaşların öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimleri açısından Müzik ve Oyun dersinden beklentileri ele alınmıştır. Beklentiler kısmında dört ana başlık oluşmuştur. Bunlar; bilişsel alandaki, sosyal alandaki, iletişim becerileri alanındaki ve davranış sağaltımı alanındaki beklentiler olarak sıralanmıştır. Müzik öğretmenleri bilişsel alanda kolay, kalıcı, etkili bir öğrenmenin eğlenceli bir şekilde sunulabileceğini, etkileşimli katılım sürecinin oluşturularak öğrencinin öz güven gelişimine destek olunabileceğini ve şarkılara katılım yoluyla hafıza ve dil gelişiminin de desteklenebileceğini söylemişlerdir. Paydaşların büyük çoğunluğu müzik ve oyun dersinin öğrencilerin gelişim alanlarında faydalı olduğu konusunda hemfikir olsalar da müzik ve oyun dersinin diğer derslere ve özellikle günlük yaşam becerilerine destek olacak nitelikte disiplinlerarası çalışmalara bağlı kalmasını beklemektedirler. Özellikle öğrenci velileri çocukların öz güvenli olabilecekleri, bağımsız yaşam standartlarına ulaşabilecekleri, istek ve şikayetlerini dile getirebilecekleri noktaya gelebilmelerini arzu etmektedirler. Bütün bu olumlu sonuçlara ulaşırken de müzik ve oyun dersinin katkı sunmasını beklemektedirler.

Araştırmanın altıncı alt probleminde paydaşların Müzik ve Oyun dersinin öğrencilerin gelişim alanlarında daha verimli ve etkili olması için önerileri alınmış ve bu aşamada dört ana başlık oluşmuştur. Bunlar müzik öğretmenine yönelik öneriler, MEB'e yönelik öneriler, okul idaresine yönelik öneriler ve akademik kurumlara yönelik öneriler şeklinde sıralanmıştır.

Müzik öğretmenlerine yapılan önerilerde öncelikle öğrenci düzeylerinin iyi belirlenmesi, öğrencinin BEP planı yapılmadan önce çok iyi tanınması , hedef kazanımların net ve anlaşılır olması , öğretim yöntem ve teknikleri ile araç ve gereçlerin öğrenciye uygun olması , disiplinlerarası iş birliğine önem verilmesi, iletişim becerilerinin desenlemesi , velilerin de dahil olacağı etkinliklerin düzenlenmesi, oyunlu öğretimlerin ön planda tutulması ve müzikli öykülerden yararlanılmasının gerekliliğinden bahsedilmiştir. Aksoy (2022) yapmış olduğu çalışmada da bu bulguları destekler nitelikte sonuçlar bulmasının yanında müzik dersi kazanımlarının ve ders kitaplarının yetersiz bulunduğundan, öğrenci seviyesine uygun olmadığından, müzik öğretmenlerinin bir kısmının ders kitaplarını takip ettiği ancak diğer çoğunluğun öğrencinin ilgi ve istekleri doğrultusunda ders işlendiğinden bahsetmiştir. Bununla birlikte araştırmasındaki katılımcıların daha fazla oyun, enstrüman çalma ve drama etkinlikleri yapılması gerektiği yönünde görüş bildiklerini de söylemiştir. MEB'e yönelik yapılan önerilerde müzik sınıflarının oluşturulması, enstrüman teminin sağlanması, görsel ve işitsel özel eğitime yönelik müzik materyallerinin geliştirilmesi, müzik ve oyun ders saatlerinin artırılması ve yardımcı dijital platformların oluşturulması gerektiği yönünde önerilerde bulunulmuştur. Bu çalışmanın bulgularıyla örtüşen birçok çalışmada da kurum tarafından bu düzenlemelerin yapılması gerektiği ile ilgili sonuçlar uzun yıllardır karşımıza çıkmakta hatta yapılan son çalışmalarda da bu sonuçlara ulaşılmaktadır (Küyükoğlu, 2022; Aksoy, 2022; Solunay ve Aksoy, 2024). Okul idarelerine yönelik yapılan öneriler doğrultusunda müzik ve oyun derslerinde seviye sınıfı oluşturulabilmesi konusunda bir görüş ile karşılaşılrken haftalık ders çizelgesinde ders saatlerinin haftanın farklı gün ve saatlerine yayılarak hazırlanması gerektiği tavsiye edilmiştir. Akademik kurumlara yönelik yapılan öneriler özel eğitim okulları açısından oldukça önem arz eden bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Mevcut durumdaki müzik branş öğretmenlerinin de yakındıkları bir konu olan özel eğitim alanını tanımadan bu okullarda çalışmanın zorluklarından bahsedilmiş ve lisans döneminde özellikle müzik öğretmenleri yetiştirilirken özel eğitimi tanıyan, donanımlı mezunlar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Müzik öğretmenlerinin lisans döneminde donanımlı olarak yetişmelerinin yanı sıra staj dönemlerinde çalışma sahası olan özel eğitim okullarında da bulunmaları gerektiği belirtilmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar çerçevesinde şu öneriler oluşturulmuştur:

- Müzik öğretmenlerinin lisans dönemindeki eğitim programlarında özel gereksinimli öğrencilere odaklı, teorik ve pratik derslere kapsamlı bir şekilde yer verilmesi önerilmektedir.
- Müzik öğretmen adaylarının özel eğitim alanındaki almış oldukları teorik eğitimin uygulama sahası olan özel eğitim okullarında staj yapılarak hayata geçirilmesi önerilmektedir.
- Akademisyen, bakanlık yetkilileri, özel eğitim öğretmenlerinin de dahil olduğu müzik öğretmenlerinin birinci kademedeki derslere girmesi ile ilgili çalıştay, konferanslar düzenlenebilir.
- Materyal eksikliği yaşayan okullara maddi destek sağlanabilir.
- Müzik öğretmenlerinin I. Kademedeki Müzik ve Oyun derslerine girmelerini engelleyen özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinin değişmesi gerektiğine yönelik Millî Eğitim Bakanlığına görüş yazısı yazılabilir.
- Özel eğitim okullarına ataması gerçekleşen müzik öğretmenlerine özel eğitim ile ilgili hizmet içi seminerler, çalıştaylar ve uygulamalı atölye çalışmaları yapılabilir.
- Müzik öğretmenlerine yardımcı kaynak olabilecek dijital platformlar oluşturulabilir.
- Özel eğitimde müzik ve oyun dersinde kullanılmak üzere işitsel ve görsel materyaller üretilebilir.
- İl genelinde yapılan müzik zümre toplantıları sadece özel eğitimde çalışan müzik öğretmenlerine yönelik ayrı bir zümre olarak toplanabilir.
- Müzik öğretmenleri kendilerini eksik hissettikleri noktada okuldaki özel eğitim öğretmenlerince bir program dahilinde hizmet içi oryantasyon eğitimi alabilir.
- Müzik öğretmenleri günlük yaşam becerilerini destekleyecek konuları ön planda tutarak orta ağır zihinsel öğrencilerin hayatını kolaylaştıracak bilgileri video destekli şarkılarla eğlenceli bir şekilde sunabilir.
- Ülke genelinde hatta uluslararası düzeyde oluşturulacak sosyal platformlar üzerinden müzik öğretmenleri faydalı olabilecek etkinlikleri, yöntemleri ve uygulamaları birbirleriyle paylaşabilir.
- Öğrenciler ile yapılacak olan etkinliklerde velilerin de dahil edilerek etkileşimin artırılması sağlanabilir.
- Okul idarelerince düzenlenen müzik ve oyun ders saatleri haftanın farklı günlerinde uygulanacak şekilde düzenlenebilir.

- M¼zik ¼ğretmenlerine disiplinlerarası iş birliği konusunda önemli bir unsur olarak özel eğitim ¼ğretmenlerini destekleyecek bir BEP programı hazırlamaları önerilebilir.
- M¼zik ve Oyun ders kitabı uzmanlarca gözden geçirilerek orta ağır zihinsel ¼ğrencilerin seviyelerine uygun şekilde düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Akay, G. (2023). *Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitim Alanında Yeterlikleri ve Kendilerinden Beklenenlere İlişkin Görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Aksoy, M. G. (2022). *Özel eğitim meslek okullarındaki müzik eğitimi uygulamaları ve müzik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi (ege bölgesi örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Aksoy, Y. (2022). Müzik Öğretmenlerinin Geçici Koruma Statüsündeki Öğrencilerin Müzik Eğitimine Yönelik Görüşleri. *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (26), 439-458.
- Baydağ, C. (2020). Engelli bireylerin gelişim özelliklerinde Müzik Eğitiminin Önemi. *Journal of Higher Education and Science*, 10(1), 1-7. <https://doi.org/10.5961/jhes.2020.362>
- BM. (1948). İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi. *YDÜ Sosyal Bilimler Dergisi/Neu Journal Of Social Sciences*, 1(1), 1–183.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni. Çevirenler: Bütün, M. ve Demir, B.* Siyasal Yayınları.
- Çelebioğlu, M. (2023). *Özel Eğitim Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Çocukların Eğitiminde Müzik Terapinin Kullanılması Hakkındaki Bilgi ve Görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Daveson, B., & Edwards, J. (1998). A role for music therapy in special education. *International Journal of Disability, Development and Education*, 45(4), 449–457. <https://doi.org/10.1080/1034912980450407>
- Diken, İ. H. (2021). *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Pegem Akademi Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9786055885267>
- Elçi, A. N. (2019). *Özel eğitim okul ve sınıflarında branş derslerinin yürütülmesinde özel eğitim ve branş öğretmenleri arasındaki iş birliği çalışmalarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

- Ertekin, T. (2015). *Zihinsel yetersizliği olan çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video ile model olma ve şarkıyla desteklenmiş video modelin etkililik ve verimliliklerinin karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Eyüpoğlu, G. (2019). *Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Bu Kurumlardaki Müzik Eğitime ve Öğrencilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Trabzon Üniversitesi.
- Fong, C. E., & Jelas, Z. M. (2010). Music Education For Children With Autism In Malaysia. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 70–75. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.117>
- Gay, L. R., Mills, G. E., ve Airasian, P. W. (2012). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. USA: Pearson Education.
- Gómez-Zapata, J. D., Herrero-Prieto, L. C., & Rodríguez-Prado, B. (2021). Does music soothe the soul? Evaluating the impact of a music education programme in Medellin, Colombia. *Journal of Cultural Economics*, 45(1), 63–104. <https://doi.org/10.1007/s10824-020-09387-z>
- Gökmen, U. (2010). *Otizm tanısı almış bir çocuğun müziğe ve müzik çalışmalarına verdiği tepkilerin betimlenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Habron, J. (2014). “Through music and into music”, through music and into well-being: Dalcroze eurhythmics as music therapy. *TD The Journal for Transdisciplinary Research in Southern Africa, Special edition*, 10(2), 90-110.
- Jacob, U. S., Pillay, J., Oladipupo, O. O., Eni-Olorunda, T., & Asiru, A. B. (n.d.) (2022). Music Therapy for Individuals with Intellectual Disability: A Systematic Review. In *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECS)*, 14, 49-59.
- Kaleci, Z. (2017). *Zihinsel yetersizlik gösteren bireylerin orff çalgıları yolu ile müzik becerileri öğretilimi üzerine bir inceleme* [Yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Kara, S. (2019). *Özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitim süreçlerinde müzik eğitimi entegrasyonuna ilişkin görüşlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Kurt, G. (2006). *Zihinsel engelli çocuklarda, müzik dinlemenin öğrenme üzerindeki etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.

- Kutlu, M. (2018). *Ortaokullar ve Özel Eğitim Uygulama Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere İlişkin Görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Küyüköglü, A. (2022). *Özel Eğitim Müzik Derslerine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. On Dokuz Mayıs Üniversitesi.
- Lisøy, R. S., Pfuhl, G., Sunde, H. F., & Biegler, R. (2022). Sweet spot in music—Is predictability preferred among persons with psychotic-like experiences or autistic traits? *PLOS ONE*, 17(9), <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0275308>
- MEB, (2013). Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.573.pdf> adresinden 03.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- MEB, (2021). *Özel Eğitimin Amaç ve İlkeleri*. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_02/20100947_Ozel_EYitimin_AmacY_ve_Ylkeleri_Nelerdir.pdf adresinden 03.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- MEB, (2022). Özel Eğitim Alanı. <https://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-alani/icerik/1951> adresinden 03.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- MEB, (2011). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Özel Eğitimde Temel İlkeler*. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%96zel%20E%C4%9Fitimde%20Temel%20%C4%B0lkeler.pdf adresinden 03.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- MEB, (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_06/24163215_ozel_eYitim_yonetmeliYi_so_n_hali.pdf adresinden 03.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Özdemir, E. (2021). *Özel Eğitim Uygulama Okullarında Çalışan Müzik Öğretmenlerini Mesleki Yaşantılarında Karşılaştıkları Güçlükler* [Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Öziskender, Flinn, G. (2020). *Hareket ve oyun temelli yapılan müzik eğitiminin zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin müzikal becerilerine etkisi*. [Doktora Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Rodriguez, D., & Larson, M. (2017). Music Integration Therapy: An Instructional Tool For Students With Special Needs [Doktora tezi]. Capella Universty.

Sağırkaya, B. (2020). *Özel Eğitim Öğretmenlerinin Pedagojik Müzik Terapi Tekniklerini Uygulama Durumları* [Doktora Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Sakarkaya, S. (2018). *Müzik eğitiminin 10-13 yaş grubu hafif düzeyde zihinsel engelli öğrencilerin sosyalleşme düzeylerine etkisi.* [Yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.

Sarıçiftçi, S. (2019). *Özel Eğitim Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Doyumlarının ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.

Solunay, M. C. Ve Aksoy, Y. (2024). Özel Eğitim Uygulama Okulu I. Kademedeki Özel Eğitim Öğretmenlerinin Perspektifinden Müzik ve Oyun Dersi. *Academic Social Resources Journal*, 9 (1), 26-37.

Sultan Ünver, R. (2021). *Özel Eğitim Uygulama Okulları İkinci Kademe Yürütülen Müzik ve Oyun Dersinin İşlenişinin İncelenmesi (Ankara İli Örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Şahbaz, Ü. (2019). *Özel Eğitim ve Kaynaştırma*. Anı Yayıncılık.

Tekgül, E. (2015). *Özel eğitim sınıfı bulunan ortaokullardaki müzik öğretmenlerinin müzik öğretim programı ve uygulamasına ilişkin görüşleri (Ankara ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Töreyn, A. M. (2021). *Ses eğitiminde metot ve uygulama*. Ankara: Akademisyen.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982). https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/DM_/d02/c010/b154/dm_020101540683.pdf adresinden 05.12.2022 tarihinde erişilmiştir.

Türkmen, E. F. (2019). *Müzik Eğitiminde Öğretim Yöntemleri*. (4.) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi*. Arkadaş Yayıncılık.

- Uçan, A. (2003). *Türkiye 'de müzik eğitiminin gelişimi, Orff okul öğretisinin tanımı ve uygulanımı-uyarlanması ve Orff anlayışıyla temel müzik eğitiminin genel durumu*. İstanbul Uluslararası Orff Schulwerk Müzik ve Dans Pedagojisi Sempozyumu,16-18 Ocak 2003, İstanbul.
- Ünver, R. S. (2021). *Özel eğitim uygulama okulları ikinci kademedeki yürütülen müzik ve oyun dersinin işlenişinin incelenmesi (Ankara ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılma Şakalar, (2017). *“Türkiye’de Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocukların Özel Eğitim Müzik Derslerinde Kullanılabilecek Bir Bilgisayar Destekli Müzik Ders Modülü Tasarımı (İstanbul Örneği)”*[Doktora Tezi].Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Yılma, G. ve Uçan, B. (2014). Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarda Müzik Aletlerinin Görsel Destekli Algılanabilirliği Üzerine Bir Çalışma (İstanbul / Sancaktepe Örneği). In *The Turkish Online Journal of Design*, 4(1), 10-15.
- Yin, T. (2019). Research on computer technical assistance tools for special children for music therapy. *Cluster Computing*, 22, 3605–3612. <https://doi.org/10.1007/s10586-018-2210-3>

EKLER

EK-1 Araştırma Soruları

Araştırma Soruları

Değerli katılımcı; bu alışma “**Özel Eğitim Uygulama Okullarındaki Müzik ve Oyun Dersinin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri**” başlıklı bir yüksek lisans tezi çalışmasıdır. Tez yazarı Mahir Can Solunay danışmanı ise Doç. Dr. Yakup Aksoy’dur. Çalışma sonuçları ile müzik ve oyun dersinin öğrenciler üzerindeki etkilerini paydaş görüşleri ile ortaya koyulacaktır. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplar önem taşımaktadır. Araştırma boyunca kimliğiniz ve sorulara vereceğiniz cevaplar gizli tutularak sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. İlginiz için teşekkür ederim.

Danışman
Doç. Dr. Yakup AKSOY
Necmettin Erbakan Üniversitesi
AKEF Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Yazarı
Yüksek Lisans Öğrencisi
Mahir Can SOLUNAY

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA SORULARI

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz:
3. Hangi bölümden mezunsunuz:
4. Görev süreniz:
5. Nerede çalışmaktasınız (Kurum türü):
6. Bir müzik öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde bilişsel alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
7. Bir müzik öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde sosyal alandaki etkisi konusundaki görüşleriniz nelerdir?
8. Bir müzik öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde psikomotor alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
9. Bir müzik öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrencilerin davranış problemi sağaltımına etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
10. Sizce öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimleri açısından Müzik ve Oyun dersi ne sunabilir?
11. Bir müzik öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin öğrencilerin gelişim alanlarında daha verimli ve etkili olması için önerileriniz nelerdir?

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA SORULARI

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz:
3. Hangi bölümden mezunsunuz:
4. Görev süreniz:
5. Nerede çalışmaktasınız (Kurum türü):
6. Bir özel eğitim öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde bilişsel alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
7. Bir özel eğitim öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde sosyal alandaki etkisi konusundaki görüşleriniz nelerdir?
8. Bir özel eğitim öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde psikomotor alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
9. Bir özel eğitim öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrencilerin davranış problemi sağaltımına etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
10. Bir özel eğitim öğretmeni olarak öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimleri açısından Müzik ve Oyun dersinden beklentileriniz nelerdir?
11. Bir özel eğitim öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin öğrencilerin gelişim alanlarında daha verimli ve etkili olması için önerileriniz nelerdir?

OKUL REHBER ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA SORULARI

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz:
3. Hangi bölümden mezunsunuz:
4. Görev süreniz:
5. Nerede çalışmaktasınız (Kurum türü):
6. Bir okul rehber öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde bilişsel alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
7. Bir okul rehber öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde sosyal alandaki etkisi konusundaki görüşleriniz nelerdir?
8. Bir okul rehber öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde psikomotor alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
9. Bir okul rehber öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrencilerin davranış problemi sağaltımına etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
10. Bir okul rehber öğretmeni olarak öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimleri açısından Müzik ve Oyun dersinden beklentileriniz nelerdir?
11. Bir okul rehber öğretmeni olarak Müzik ve Oyun dersinin öğrencilerin gelişim alanlarında daha verimli ve etkili olması için önerileriniz nelerdir?

OKUL MÜDÜRLERİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA SORULARI

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz:
3. Hangi bölümden mezunsunuz:
4. Görev süreniz:
5. Nerede çalışmaktasınız (Kurum türü):
6. Bir okul müdürü olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde bilişsel alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
7. Bir okul müdürü olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde sosyal alandaki etkisi konusundaki görüşleriniz nelerdir?
8. Bir okul müdürü olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrenciler üzerinde psikomotor alandaki etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
9. Bir okul müdürü olarak Müzik ve Oyun dersinin orta ağır zihinsel öğrencilerin davranış problemi sağaltımına etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
10. Bir okul müdürü olarak öğrencilerin eğitim alanındaki gelişimleri açısından Müzik ve Oyun dersinden beklentileriniz nelerdir?
11. Bir okul müdürü olarak Müzik ve Oyun dersinin öğrencilerin gelişim alanlarında daha verimli ve etkili olması için önerileriniz nelerdir?

ÖĞRENCİ VELİLERİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA SORULARI

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz:
3. Mesleğiniz:
4. Bir öğrenci velisi olarak Müzik ve Oyun dersinin çocuğunuzun bilişsel alandaki gelişimine etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
5. Bir öğrenci velisi olarak Müzik ve Oyun dersinin çocuğunuzun sosyal alandaki gelişimine etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
6. Bir öğrenci velisi olarak Müzik ve Oyun dersinin çocuğunuzun psikomotor alandaki gelişimine etkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?
7. Bir öğrenci velisi olarak Müzik ve Oyun dersinin çocuğunuzun davranış problemi sağaltımına etkisi konusundaki görüşleriniz nelerdir?
8. Bir öğrenci velisi olarak çocuğunuzun eğitim alanındaki gelişimi açısından Müzik ve Oyun dersinden beklentileriniz nelerdir?
9. Bir öğrenci velisi olarak Müzik ve Oyun dersinin çocuğunuzun gelişim alanlarında daha verimli ve etkili olması için önerileriniz nelerdir?

EK-2 Etik Kurul Raporu

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :05/01/2024 Toplantı Sayısı: 01 Karar No :2024/43
Araştırmanın Başlığı	Özel Eğitim Uygulama Okullarındaki Müzik ve Oyun Dersinin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri.
Sorumlu Araştırmacı	Dr. Öğr. Üyesi Yakup AKSOY
Yardımcı Araştırmacı	Mahir Can SOLUNAY Lisansüstü Öğrenci
Etik Kurul Kararı	17233 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından “Uygun” olduğuna karar verilmiştir.

EK-3 MEB Araştırma İzni

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-83688308-605.99-99253979
Konu : Araştırma İzni (Mahir Can SOLUNAY)

21.03.2024

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığının (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 16/02/2024 tarihli ve E-48178250-300-472411 sayılı yazımız.
c) 14/03/2024 tarihli Araştırma İzinleri Değerlendirme Komisyonu Tutanağı.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mahir Can SOLUNAY'ın "Özel Eğitim Uygulama Okullarındaki Müzik ve Oyun Dersinin Öğrenci Üzerindeki Etkileri" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın; Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerinde bulunan özel eğitim kurumlarında görevli yönetici, öğretmen ve öğrenci velilerine eğitim gören öğrencilere ve öğrenci velilerine eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla gerçekleştirilmesi ilgi (c) komisyon tutanağı ile uygun görülmektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2023-2024 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2023-2024 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde elektronik ortamda Müdürlüğümüz istatistik42@meb.gov.tr e-posta adresine gönderilmesi gerekmektedir.

Arz/rica ederim.

Murat YİĞİT
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1-Genelge (3 Sayfa)
2-Katılımcı Onam Formu(1 Sayfa)
3-Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Velisi Soru Formu (5 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğüne

Bilgi:

Karatay İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne
Meram İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne
Selçuklu İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne